

Unge hørehæmmede

Kommunikative strategier, uddannelsesvalg og trivsel

Anden rapport

Unge hørehæmmede

Unge hørehæmmede

Kommunikative strategier, uddannelsesvalg og trivsel

Et flerårigt studie. Rapport 2. år

Af Niels-Henrik M. Hansen, cand.scient.soc., adjunkt, forskningsmedarbejder ved Center for Ungdomsforskning, Institut for uddannelse og pædagogik (DPU), Aarhus Universitet.

© Forfatteren og Center for Ungdomsforskning 2012

Grafisk design og tilrettelæggelse: Niels-Henrik M. Hansen, Center for Ungdomsforskning

Rapporten er sat med Apex New

Projektet er støttet af Helsefonden og Oticon Fonden.

Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Alle rettigheder forbeholdes.

ISBN 978-87-7684-994-8 (elektronisk udgave)

Center for Ungdomsforskning
DPU, Aarhus Universitet
Tuborgvej 164
2400 København NV

www.cefu.dk
Tlf. +45 88 88 90 74
Fax +45 88 88 99 33

Indholdsfortegnelse

FORORD	7
KAPITEL 1 - INDLEDNING	9
Baggrund for undersøgelsen	10
Hvad skal der ske fremover?	10
Læsevejledning	11
KAPITEL 2 - UNDERSØGELSENS MATERIALE	13
Planlagte og gennemførte undersøgelsesrunder	13
Spørgeskemaet	13
Respondenterne	14
Vurdering af datakvaliteten	14
Spørgeskemaets opbygning	15
Kommunikation	15
Uddannelsesvalg	16
Hvad skal der ske fremover?	17
KAPITEL 3 - ÅRETS UNDERSØGELSE - UDVALGTE RESULTATER	19
Hørestatus	20
Trivsel og velvære	29
Afrunding	31
KAPITEL 4 - UNGE HØREHÆMMEDES UDFORDRINGER EFTER FRIJSENBORG	33
At begynde på noget nyt	34
Information til medstuderende omkring høretab	35
Afrunding	40
LITTERATUR	43
BILAG 1: FREKVENSFORDELINGER PÅ ALLE SPØRGSMÅL	45
BILAG 2: UNDERSØGELSENS SPØRGESKEMA	91

Forord

Med udgivelsen af denne rapport har vi fornøjelsen af, at kunne præsentere resultaterne af anden indsamlingsrunde blandt unge hørehæmmede, der tidligere har tilbragt et eller to år på Frijsenborg Efterskole.

Målet med undersøgelsen er, at vi igennem en periode på fem år, hvert år tager temperaturen på, hvordan de tidligere elever på Frijsenborg Efterskole klarer sig efter de har forladt skolen. Hvert år stiller vi en række spørgsmål, der går igen fra år til år, og nogle spørgsmål, der handler om et specifikt tema. I denne runde har vi haft særlig fokus på, hvorledes de unge hørehæmmede oplever mødet med en eventuel ungdomsuddannelse.

Dette projekt er resultatet af et frugtbart samarbejde mellem Center for Ungdomsforskning ved Aarhus Universitet og Frijsenborg Efterskole. Vi vil derfor gerne takke forstander Jens Petersen og Olav Nielsen fra Frijsenborg Efterskole for det gode samarbejde igennem det forgangne år. Der skal også lyde en stor tak til alle de tidligere elever på Frijsenborg Efterskole, som har taget tid til at svare på undersøgelsens omfattende spørgeskema. Uden deres hjælp ville vi ikke have en undersøgelse. Ydermere skal der også lyde en tak til Dorrit Anette Christensen, der har kommenteret en række af kapitlerne i denne rapport.

Projektet er blevet muliggjort igennem generøse donationer fra henholdsvis Helsefonden og Oticon Fonden. De skal have tak for deres finansielle hjælp og støtte til at gennemføre disse undersøgelser. God fornøjelse med læsningen af denne rapport.

Niels-Henrik M. Hansen
Adjunkt, ph.d., projektleder, Center for Ungdomsforskning
Emdrup, december 2011

Kapitel 1

Indledning

Unge hørehæmmede er et komplekst emne at arbejde med, fordi de unge på en og samme tid indskrives i en række forskellige problemfelter. For det første er de unge og indskrives sig dermed i en række felter omkring ungdomslivet - bl.a. valg af uddannelse og de øvrige processer, der har deres plads i ungdomslivet. For det andet har de også en funktionsnedsættelse i form af deres hørenedsættelse, der giver en særlig audiologisk og pædagogisk interesse i denne gruppe, der samlet kan formuleres som værende et rehabiliteringsfelt. For det tredje opstår der et krydsfelt mellem de to førstnævnte interesser, hvor fokus er på, hvorledes de unge hørehæmmede klarer sig socialt og personligt.

Denne rapport indskrives sig i det sidstnævnte felt. Vi har fokus på de vilkår, som de unge hørehæmmede oplever, når de har afsluttet deres uddannelsesforløb på Frijsenborg Efterskole, og drager videre ud i ungdomslivet. Den belysning sker med særlig opmærksomhed på de vilkår som deres høretab giver denne gruppe af unge, men uden at de generelle ungdomsproblematikker skal overskygges af dette.

I 2011 har undersøgelsen haft de unges møde med ungdomsuddannelserne som et særligt tema. Fra andre undersøgelser (se fx Illeris et al. 2009, Katznelson og Pless 2007) ved vi, at mødet med ungdomsuddannelserne kan være svært for nogle unge, og at det i nogle tilfælde fører til frafald. Årets tema, som præsenteres i denne rapport, tager fat i, hvorledes dette forholder sig for unge med en hørenedsættelse. Opmærksomheden vil i særlig grad være rettet imod den modtagelse de unge oplever at få på ungdomsuddannelsen, herunder hensyntagen til evt. særlige behov (i form af fx hjælpemidler og ekstra timer mv.) samt hvorledes de unge hørehæmmede selv takler opstarten på en ny uddannelse – informerer de fx deres medstuderende om deres høretab og den indflydelse det har?

Det er andet år i træk vi har haft lejlighed til at følge gruppen af unge hørehæmmede efter deres tid på Frijsenborg Efterskole. Planen er, at vi skal følge dem i tre år mere. Målet er at kunne belyse de vilkår, problemer og udfordringer de unge møder på deres videre vej igennem uddannelsessystem og deres gryende voksenliv. Det er således et ambitiøst og omfattende projekt,

vi har fornøjelsen af at kunne præsentere den anden delrapport fra.

Projektet er formuleret i et samarbejde mellem Frijsenborg Efterskole og Center for Ungdomsforskning. Center for Ungdomsforskning står for den forskningsmæssige side af samarbejdet, hvilket bl.a. indebærer opstillingen af et spørgeskema og analysen af dette samt answeret for nærværende rapport. Frijsenborg Efterskole er centrale i identifikationen af undersøgelsens årlige temaer, hvor skolens hørehæmmede elever indgår som en uundværlig ressource. Samtidig er det skolen, der står for kontakten til de tidligere elever.

Baggrund for undersøgelsen

De sidste 28 år har Frijsenborg Efterskole – beliggende i Hammel udenfor Aarhus – haft unge hørehæmmede som et særligt indsatsområde. Siden 1983 har man optaget unge hørehæmmede som en del af den samlede elevgruppe. Det aktuelle antal af unge hørehæmmede varierer fra år til år. Skolen bestræber sig på, at omkring 25 % af en given årgang skal/kan have en hørenedsættelse. På nuværende tidspunkt optages der typisk 20-25 hørehæmmede elever på en given årgang, men det varierer en smule. Fx er der optaget 30 hørehæmmede elever ud af 91 elever på årgangen 2011/2012.

Efterskolen repræsenterer derfor den uddannelsesinstitution, der har den største koncentration af unge hørehæmmede i Danmark, udenfor de traditionelle døveskoler/specialskoler. Samtidig har skolen det kendetegn, at undervisningen foregår oralt og uden brug af hverken tegnsprog og støttetegn. Der anvendes tekniske hjælpemidler, såsom FM-udstyr, i undervisningen, som også tillægges under hensyntagen til de hørehæmmedes behov. Et yderligere kendetegn ved skolen er, at de hørehæmmede elever søges integreret fuldt ud i den samlede elevpopulation.

Udgangspunktet for Frijsenborg Efterskoles interesse i at påbegynde et langtidsstudie af deres hørehæmmede elever efter de har forladt skolen, er et ønske om mere viden om de problemer og udfordringer denne elevgruppe møder i det øvrige uddannelsessystem.

Denne viden skal medvirke til at kvalificere og styrke indsatsen overfor nuværende og kommende hørehæmmede elever på skolen. Det er i øvrigt meget kendetegnende, at megen forskning i unge hørehæmmede enten er fokuseret på deres faglige og sociale udvikling i grundskolen eller på udbyttet af diverse tekniske foranstaltninger. Disse perspektiver – de kunne kaldes for henholdsvis det pædagogiske og audiologiske blik på hørehæmmede – har ofte forrang og skygger for, at unge hørehæmmede oplever en række problemstillinger, der er sammenfaldende med andre unge. Spørgsmålet bliver i den forbindelse, hvilket sammenspil der er mellem de unges funktionsnedsættelse og disse problemstillinger. Belysningen af dette er et af målene med dette projekt.

Dette leder til følgende projektbeskrivelse:

- Målet med projektet "Hørehæmmede unge er at producere viden om unge hørehæmmedes situation, når de har forladt Frijsenborg Efterskole. Det skal ske ved at følge de unge i en periode efter de har forladt Frijsenborg Efterskole ved hjælp af årlige spørgeskemaundersøgelser og interviews med udvalgte unge hørehæmmede og ressourcepersoner på området.
- Resultaterne skal bl.a. medvirke til at styrke Frijsenborg Efterskoles indsats overfor deres hørehæmmede elever, men kan også generelt bruges til at belyse, hvilke udfordringer og problemer unge hørehæmmede oplever, når de forlader folkeskolen og skal videre i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet.
- Målet er, at projektets datamateriale skal være offentligt tilgængeligt, så alle der arbejder med hørehæmmede unge i Danmark kan anvende det. Det sker bl.a. i form af denne rapport, der frit kan hentes på en hjemmeside samt offentlig tilgængelighed til datamaterialet bag ved undersøgelsen.

Hvad skal der ske fremover?

Hensigten er, at der gennemføres en ny indsamlingsrunde i løbet af vinteren 2012. Temaet for denne tredjerunde bliver fastlagt i et sammenspil mellem projektets forskellige interessenter. Resultaterne fra denne runde

forventes afrapporteret sommeren 2012, hvor det også er et mål, at præsentere undersøgelsens og dens resultater for en bredere forsamling i forbindelse med IFHOH's verdens kongres i Bergen, Norge.

Læsevejledning

I kapitel 2 præsenterer vi undersøgelsens datamateriale og metodologi. Dernæst, i kapitel 3, gennemgår vi en række af de centrale begreber i undersøgelsen og diskuterer disse. I kapitel 4 viser vi en række udvalgte resultater fra undersøgelsen, som kommenteres. I bilag 1 er der en frekvensfordeling på alle spørgsmålene i

materialet. Disse er ikke kommenteret og skal blot medvirke til at dokumentere undersøgelsesmaterialet. I bilag 2 er der endvidere en kopi af det anvendte spørgeskema.

Kapitel 2

Undersøgelsens materiale

Denne undersøgelse bygger på et helt unikt materiale. Som det fremgik i indledningen er det hensigten at gennemføre fem spørgeskemaundersøgelser over en fem-årig periode. Dermed vil der være nogle respondenter, der kommer til, fordi de i undersøgelsesperioden afslutter deres ophold på Frijsenborg Efterskole, mens andre vil komme til at besvare alle fem spørgeskemaer. Endelig er der også nogle, der glider ud af materialet, fordi de måske ikke længere ønsker at deltage eller fx flytter til udlandet. Alt dette giver særlige vilkår omkring undersøgelsens materiale, som vi vil gennemgå og diskutere i dette kapitel.

Planlagte og gennemførte undersøgelsesrunder

Følgende liste viser en oversigt over gennemførte og planlagte undersøgelsesrunder i projektet:

- **Spørgeskema 1.** Indsamlet 2009. Tema omkring kommunikative strategier. Afrapporteret sommeren 2010. Rapporten kan hentes på Center for Ungdomsforsknings hjemmeside.

- **Spørgeskema 2.** Indsamlet 2010. Tema omkring mødet med ungdomsuddannelser. Afrapporteres i nærværende rapport (vinter 2012).
- **Spørgeskema 3.** Forventes indsamlet vinteren 2012. Tema bliver stress og hørerelaterede belastninger.
- **Spørgeskema 4.** Forventes indsamlet efteråret 2012/vinteren 2013. Tema endnu ikke fastlagt.
- **Spørgeskema 5.** Forventes indsamlet efteråret 2013/vinteren 2014. Tema endnu ikke fastlagt.

Spørgeskemaet

Undersøgelsens hovedtyngde er et omfattende spørgeskema, der indsamles elektronisk. Det aktuelle spørgeskema varierer fra år til år, alt afhængig af det pågældende tema. I denne udgave af spørgeskemaet er der en række spørgsmål omkring mødet med en evt. ungdomsuddannelse. Ved siden af disse spørgsmål er der en række spørgsmål, der går igen fra år til år, hvilket tillader os at følge de unges udvikling igennem under-

søgelsesperioden på en række centrale trivsels- og livsområder.

Respondenterne

Der er tre centrale træk ved undersøgelses respondenter. Det ene er, at de har været elever på Frijsenborg Efterskole – og dermed har gennemført enten 9. eller 10. klasse (eller begge) på skolen. Det andet er, at de har en hørenedsættelse i varierende grad. Endelig er det tredje træk, at de har det talte sprog, som deres primære sprog. Det er muligt, at de behersker tegnsprog i et eller andet omfang, men det orale sprog er deres primære sprog.

I forhold til undersøgelsen har vi udtrukket elever, som har gået på skolen i årene 2002 til 2011. Det er undersøgelsens basisgruppe af respondenter. De suppleres løbende af nye hørehæmmede elever, der har afsluttet deres ophold på Frijsenborg Efterskole. Det betyder således fx at i forhold til sidste år, deltager i år de elever, som har afsluttet deres ophold på Frijsenborg Efterskole sommeren 2010.

Det brede spektrum, der er valgt i relation til respondenternes alder, skyldes for det første et ønsket om at være sikker på, at datamaterialet får en passende størrelse. For det andet giver det mulighed for at afsøge de forskellige problemstillinger respondenterne møder, alt efter om de er under uddannelse, på arbejdsmarkedet eller på en eller anden form for offentlig forsørgelse.

Som det fremgår af projektbeskrivelsen er der tale om et langtidsstudie af unge hørehæmmede, som har været elever på Frijsenborg efterskole. Det betyder konkret, at der over en periode på 5-6 år, hvert år vil blive foretaget en spørgeskemaundersøgelse, hvor nogle spørgsmål vil være de samme, mens andre spørgsmål vil skifte fra år til år. Antallet af respondenter vil derfor ikke være konstant. Ved den første undersøgelsesomgang blev der kontaktet elever fra 7 tidligere årgange. I de følgende undersøgelsesårgange vil der hvert år komme en ny årgang elever til. I bedste fald vil det indebære, at undersøgelsespopulationen øges, selvom det fremstår som mere sandsynlig, at undersøgelsen kan

holde status quo mht. antallet af deltagende respondenter.

Hensigten er således, at kunne følge de unge hørehæmmede over tid, og se, hvorledes forskellige udgangspositioner/problemer giver sig udslag i forskellige forløb for den unge hørehæmmede. Spørgeskemaet er indsamlet elektronisk over internettet. Hver respondent har haft en individuel kode, som skal indtastes for at få adgang til skemaet. Det muliggør for det første, at der kan sendes målrettede rykkere ud til dem, der mangler at besvare spørgeskemaet. For det andet vil det give mulighed for at følge respondenternes udvikling over tid, når de har besvaret flere spørgeskemaer.

Vurdering af datakvaliteten

Alle de hørehæmmede elever, der har gået på Frijsenborg efterskole, har haft mulighed for at deltage.

Spørgsmålet er efterfølgende, hvor repræsentative de er for hele populationen af unge hørehæmmede i Danmark. Det kan konstateres, at der allerede er sket en selektion ved at nogle vælger et år på efterskolen mens andre bliver i folkeskolen. Den selektion er bl.a. økonomisk. Det er dyrt at sende sit barn på efterskole, og for nogle er det ikke en mulighed. Det betyder formentligt, at elever fra dårlige sociale kår er underrepræsenteret i materialet. I et mere overordnet billede, kan det omvendt konstateres, at det er blevet meget almindeligt og udbredt for danske unge, at de tager et skoleår på en efterskole. Der er en generel social accept af efterskolen som et godt og udbytterigt tilbud til unge på linje med andre uddannelses tilbud.

I forhold til gruppen af unge hørehæmmede i Danmark er der yderligere den komplikation, at vi ikke kender antallet af unge hørehæmmede. Jeg har tidligere forsøgt, at lave et overslag over antallet af personer, der fødes med et høretab, men måtte i den forbindelse konstatere, at det er forbundet med betydelig usikkerhed. Mit bud i den forbindelse var, at der i Danmark bliver født mellem 70 og 100 børn om året med et høretab, som kræver en eller anden udstrækning af indsats – hvad enten der er tale om behandling med høreapparater eller andre indsatser (Hansen 2009:79). Med tanke på, at

Frijsenborg Efterskole optager 20-30 unge hvert skoleår (hvoraf nogle dog bliver 2 år på skolen, hvorfor den aktuelle nyoptagne andel er en smule mindre) med en hørenedsættelse, betyder det, at skolen hvert år optager mellem hver tredje eller fjerde ung hørehæmmet i Danmark. Med andre ord, kommer en betragtelig del af de unge, der bliver født med et høretab i Danmark, igennem skolen. Omvendt er der også mange, der ikke gennemgår et skoleår på skolen, hvilket betyder, at vurderingen handler om, hvorvidt der er systematisk forskel på de unge, der går på Frijsenborg Efterskole, og dem, der ikke vælger eller ikke kan gå på skolen. Det er en svær vurdering, når gruppen af unge hørehæmmede i øvrigt ikke er særlig velbeskrevet.

Det kan dog konstateres, at der ikke kan findes statistisk belæg for at sige, at gruppen er repræsentativ for hele gruppen af unge hørehæmmede. Vurderingen af kvaliteten må derfor finde sted ud fra andre kriterier.

For det første kan der argumenteres for, at de unge, som vælger at tilbringe et år på Frijsenborg Efterskole, må betegnes som tilhørende en gruppe af hørehæmmede, der er velfungerende socialt og fagligt set, således at det er en mulighed for dem, at være et år væk hjemmefra. Det udelukker i nogen grad de unge hørehæmmede, der fx har en baggrund fra en af landets specialskoler for hørehandicappede eller centerskoler. For det andet kan der argumenteres for, at Frijsenborg Efterskole har en profil, hvor der lægges vægt på sundhed og faglig udvikling. Skolen er endvidere også røgfri, og kræver at eleverne er totalt røgfri. Dette vil være attraktivt for nogle, mens andre vil søge andetsteds.

Dette leder for det tredje til en vurdering af, at eleverne, der hovedsageligt søger Frijsenborg Efterskole stammer fra de sociale mellemlag, hvor forældrene har en god indkomst, og hvor sundhed samt uddannelse vægtes højt. Det betyder omvendt, at besvarelserne formentlig i mindre grad afspejler unge hørehæmmedes situation i de tilfælde, hvor de kommer fra socialt belastede og/eller udsatte familier.

For det fjerde er undervisningen på skolen baseret på almindelig oral undervisning, der understøttes af høre-

tekniske hjælpemidler. Det ekskluderer de hørehæmmede, der benytter sig af tegnsprog og støttetegn. For det femte er det forbundet med en betydelig økonomisk belastning, at sende en ung på efterskole, hvilket ekskludere de unge, der kommer fra dårlige økonomiske kår.

Samlet set vurderes det, at besvarelserne giver et godt og stærkt indblik i unges hørehæmmede liv. Det kan ikke afgøres i hvilken grad materialet er repræsentativt for alle unge hørehæmmede i Danmark. Der er dog indikationer på, at materialet er mest dækkende for gruppen af hørehæmmede elever, der er forholdsvis velfungerende fagligt set og kommer fra familier fra de sociale mellemlag.

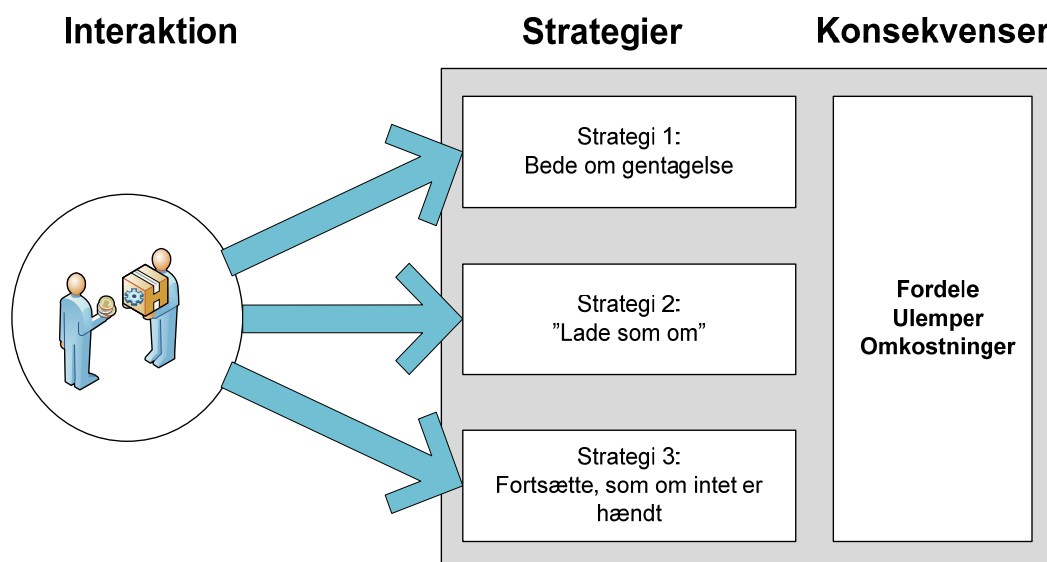
Spørgeskemaets opbygning

Spørgeskemaet er opbygget omkring en række temaer, som er udvalgt på grundlag af tidligere forskning i unge hørehæmmede (se Hansen 2009) og generel ungdomsforskning. De centrale temaer er derfor trivsel og velvære (temaer, som er hentet fra den generelle ungdomsforskning), kommunikation, kommunikationsproblemer og emotionelle markører i denne forbindelse (temaer, der er hentet fra forskning i unge hørehæmmede) og endelig et tema om overvejelser omkring valg af uddannelse efter Frijsenborg (tema hentet fra den almene ungdomsforskning). Udover disse hovedtemaer bliver der også spurgt til diverse baggrundsspørgsmål omkring graden og omfanget af hørenedsættelse, køn, alder og nuværende beskæftigelse mv.

Kommunikation

Et høretab kan socialt set defineres som en funktionsnedsættelse, der påvirker personens interaktion og kommunikation med omgivelserne. Afdækningen af dette fylder derfor en del i det anvendte spørgeskema. Nedenstående model (på side 16) er anvendt som overordnet model til at strukturere spørgsmålene.

Figuren peger på, at det er nødvendigt først at spørge ind til selve interaktionen, samtalen i dette tilfælde: Hvordan forløber den? Er der nogle former for kommunikation, der opleves som mere vanskelige end andre osv. Dernæst er det væsentligt at se på, hvad der sker,

Figur 1. Grafisk fremstilling af strategier ved kommunikative sammenbrud. Figuren er hentet fra Hansen 2009:303.

når kommunikationen oplever vanskeligheder, hvad der kan gøres? I dette tilfælde peges der på tre distinkte strategier, som hver især rummer nogle fordele, ulemper og potentielle omkostninger.

I skemaet spørges der bl.a. ind til:

- Skelneevnen i forskellige situationer.
- Brugen af høreapparater og fravalget af dette i nogle sammenhænge.
- Brug af høretekniske hjælpemidler i øvrigt.
- Kommunikationsstrategier.
- Kommunikationsformer – hvilken former for samtaler er mest besværlig at følge med i?
- Brug af mundaflæsning.
- Hyppigheden af misforståelser i den daglige kommunikation.
- Strategier ved kommunikationsproblemer jf. ovenstående figur.
- Omgivelsernes forventning til hørehæmmede.
- Frustration/vrede/emotionelle markører, når kommunikationen er problematisk eller trues af misforståelser.

Uddannelsesvalg

Valg af uddannelse er blevet et af de helt centrale problemfelter i det nutidige ungdomsliv. Det er der mange

forskellige årsager til. En årsag er, at det i dag er svært at forudse om en given uddannelse resulterer i et arbejde bagefter. En anden årsag er, at uddannelse på mange planer i dag er forbundet med spørgsmålet om den unge identitetskonstruktion. Uddannelsesspørgsmålet bliver i den forbindelse forbundet med spørgsmålet "hvem er jeg", hvilket ikke gør det mindre komplekst. Ydermere er det i denne forbindelse interessante, hvorvidt høretab påvirker de unges overvejelser omkring uddannelse og hvis dette er tilfældet, i hvilket omfang.

Et andet tilknyttet problemfelt er oplevelsen og erfaringen fra uddannelsesområdet. Oplever de unge hørehæmmede problemer med at få hjælp til evt. tekniske hjælpemidler eller andre særlige foranstaltninger, der skal kompensere for deres funktionsnedsættelse?

Følgende spørgsmål indgår i afdækningen af dette område:

- Hvad foretog de sig efter de havde gået på Frijsenborg Efterskole (FUS)?
- Var det svært at vælge uddannelse?
- Spiller hørenedsættelsen nogen rolle i deres uddannelsesovervejelser?

- Problemer med at få støtte til hjælpemidler og andre særlige foranstaltninger.
- Evt. problemer med at følge undervisningen på valgte uddannelse.
- De unges vurdering af den sociale integration eller eksklusion på uddannelsen.

Hvad skal der ske fremover?

Hensigten er, at der gennemføres en ny indsamlingsrunde vinteren 2012. Denne vil blive afrapporteret i den næste statusrapport. Da de nuværende hørehæmmede elever på Frijsenborg Efterskole skal være med til at definere, hvad temaet skal være for den næste undersøgelsesomgang er det endnu ikke afgjort, hvad temaet vil være for denne indsamlingsrunde.

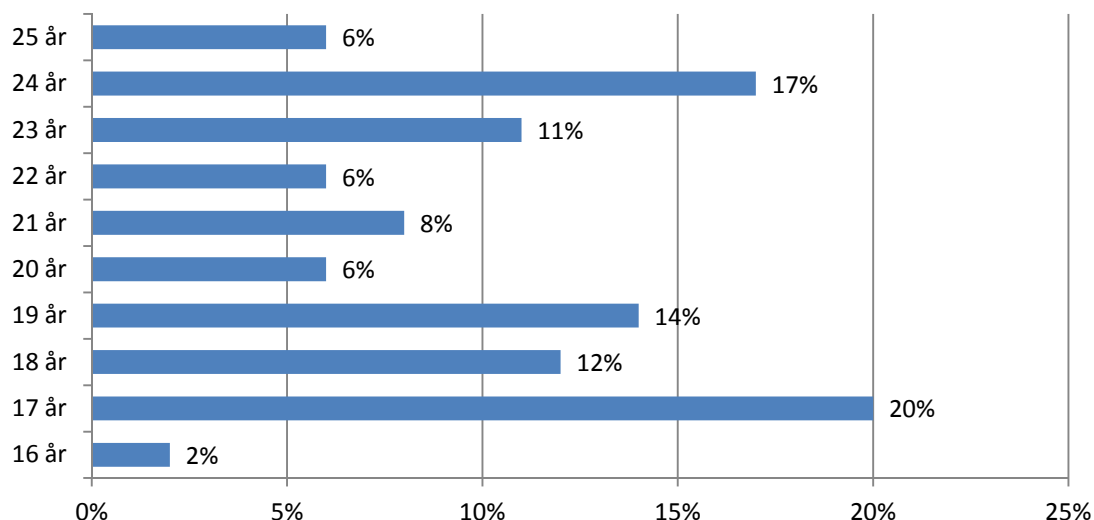
Kapitel 3

Årets undersøgelse – udvalgte resultater

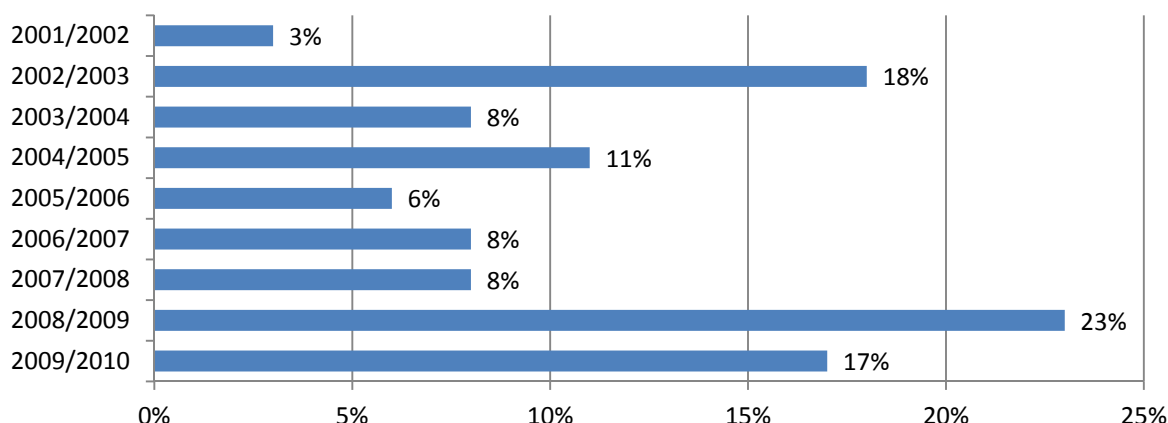
Årets undersøgelse indeholder 66 besvarelser. Heraf de 56 % (37) kvinder og 44 % (29) mænd, hvilket er en lidt skæv kønsfordeling. Aldersmæssigt er de unge mellem 16 og 25 år. Der er dog ikke tale om en jævn fordeling i dette aldersinterval. Figur 2 viser aldersfordelingen.

Hovedparten af de unge bor i de store byer (15 % i København, yderligere 29 % i Odense, Aarhus og Ålborg samt 26 % i en stor provinsby). Kun 5 % oplyser at bo på landet. Der er stort set ingen af de unge, der anden etnisk baggrund end dansk.

Tidsmæssigt er der en overrepræsentation af årgangene 2002/2003, 2008/2009 og 2009/2010. Færrest er

Figur 2. Respondenternes aldersfordeling. N=66.

Figur 3. Hvornår respondenterne har gået på Frijsenborg Efterskole. N=66.

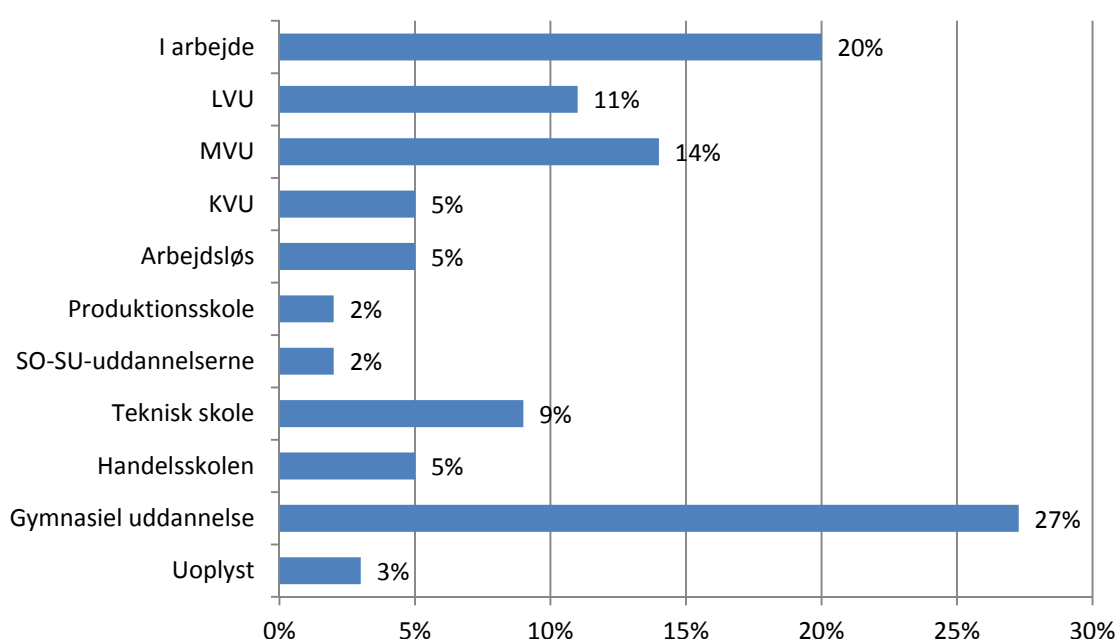
der fra den ældste årgang i materialet. Majoriteten (59 %) af de unge hørehæmmede har gået på Frijsenborg Efterskole et enkelt år - resten har gået der 2 år.

Ikke overraskende - de unges alder taget i betragtning - er størstedelen af dem i gang med en eller anden form for uddannelse. Blandt ungdomsuddannelserne er det i særlig grad STX (12 %) og hf (11 %) der trækker de unge. Det er forholdsvis få af de unge, der søger de merkantile uddannelser (handelsskolen) og uddannelserne på teknisk skole. Næsten en tredjedel af de unge i materialet er i gang med en videregående uddannelse og

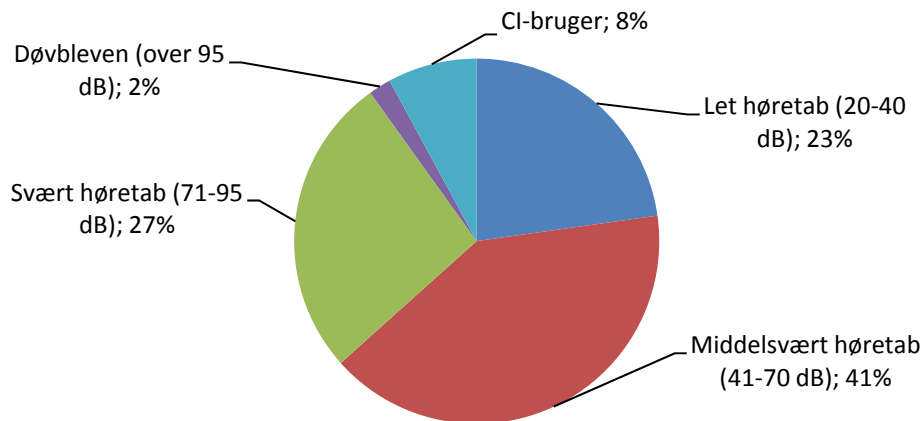
hver femte er i arbejde. Det tegner et billede af en gruppe unge, der i høj grad søger uddannelse og som dermed har "lyttet" til de officielle målsætninger om mere uddannelse til de unge, som er kommet til udtryk i diverse mål, handleplaner og fx i revisionen af folkeskoleloven i 2006.

Hørestatus

I undersøgelsen bliver der spurgt til den unges egen vurdering af graden af deres hørenedsættelse. Resultatet er vist i figur 5.

Figur 4. Hvad laver de unge på undersøgelsestidspunktet. N=66.

Figur 5. Respondenternes selvrapporterede høretab. N=66.

Den største andel vurderer, at de har et middelsvært høretab. Omkring hver fjerde unge vurderer deres høretab som værende svært og lidt færre rapporterer at have et let høretab. Meget få betegner sig selv som døvbleven (2 %) mens 8 % er CI-brugere og dermed falder lidt uden for denne typiske måde at angive graden af en persons hørenedsættelse.

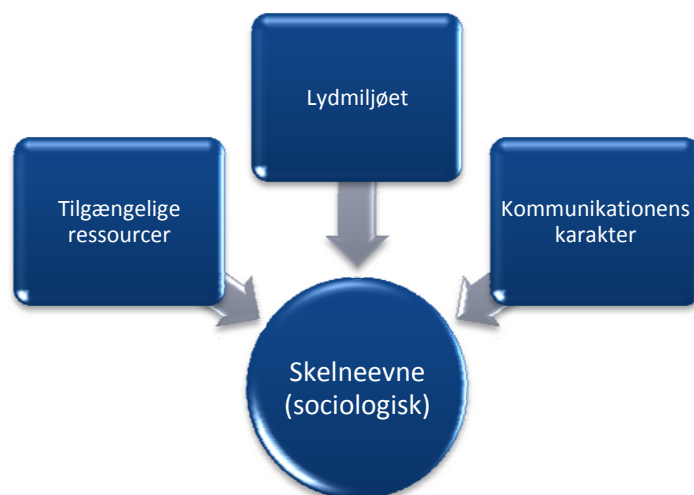
Det er vigtigt at understøtte, at der er tale om de unges egen vurdering af graden af deres hørenedsættelse og ikke resultatet af en audiologisk måling. Den største andel vurderer graden af deres hørenedsættelse som middelsvær. Der er stort lige mange, der finder, at de enten har en let eller et svært høretab. Endelig er der andelen, der betegner sig selv som døvbleven – det er meget få – og så CI-brugerne. De sidstnævnte er svære at klassificere i relation til de andre – mere klassiske og traditionelle måder, at vurdere graden af et høretab efter. Formelt set er denne gruppe jo helt døve, som en konsekvens af deres operation. Tager de deres CI af, der er for manges vedkommende ingen hørelse tilbage. Tager de omvendt CI'en på, kan de mest velfungerende have en hørelse, der måske på nogen områder svarer til en person med et let, dvs. meget lille høretab, og de brugere, med dårligst udbytte af CI'en, kan måske sammenlignes med gruppen, der har en svær hørenedsættelse.

Målinger og enkle angivelser af høretab er generelt problematisk, hvis ønsket er, at få viden om høretabets betydning i sociale sammenhænge. Hansen (2009) ar-

gumenterer for, at brugen af skelneevnen som redskab i en række sammenhænge kan være mere retvisende uden dog at det stadigvæk repræsenterer en entydig angivelse.

Skelneevnen har en audiologisk betydning og definition. I audiologisk forstand måles skelneevnen mange gange som det antal ord respondenter forstår eller misforstår under forskellige omstændigheder. Det kan være en måling, hvor respondenter skal lytte med høreapparater på, til en højtaler og gentage en række korte ord, som fx gris, båd og mark. Skelnetabet bliver så det antal ord, som vedkommende hverken hører og gentager korrekt.

I en social kontekst holder denne enkle forståelse af skelneevnen ikke. Det er der flere årsager til. For det første rummer det sociale liv mange forskellige lyttesituationer. Det kan være lige fra den rolige samtale mellem to venner i stille omgivelser til snakken mellem en gruppe af venner på et diskotek. Det er to forskellige lydmiljøer og formentlig også to meget forskellige udbytter for den unge hørehæmmede. For det andet er der også den unge hørehæmmede selv. Vedkommende kan have forskellige forudsætninger for at kunne håndtere kompleksiteten i den aktuelle kommunikation. Det handler fx om, hvor frisk eller træt den unge hørehæmmede er, og vedkommendes kendskab eller mangel på samme til indholdet af kommunikationen. En træt hørehæmmede forstår mindre. Er emnet ukendt eller kompliceret stiller det også den unge i en vanskeligere situa-

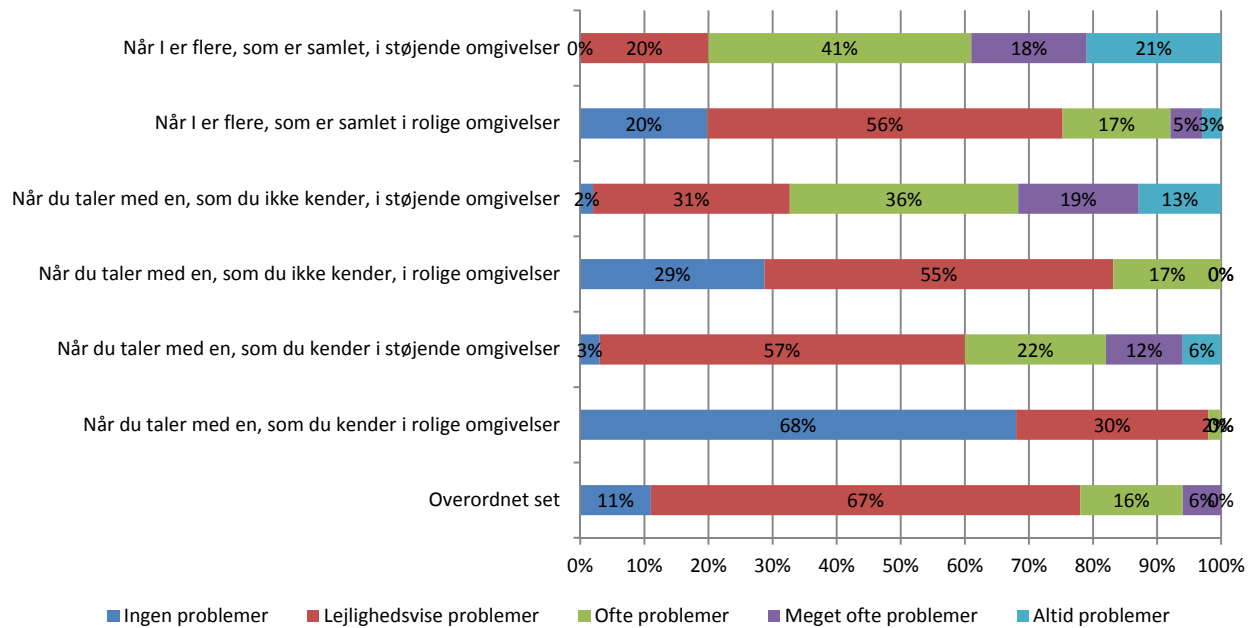
Figur 6. Analytisk perception af det sociologiske begreb om "skelneevne".

tion. For det tredje kan selve kompleksiteten af samtalen også påvirke den unges muligheder for at følge med. Nogle former for samtaler er grundet deres struktur lettere at følge med i. Det er forbundet med selve sprogets opbygning og den afkodning, der finder sted, hvor vi ikke altid behøver at høre det hele for at kunne afkode hvad intentionen og meningen er med det sagte. Der er med andre ord et informationsoverskud, og det kan være en fordel for hørehæmmede, der pga. deres funktionsnedsættelse ikke altid får det hele med. Der giver dette informationsoverskud mulighed for at fange hvad der blev sagt selvom alt måske ikke blev hørt. Men dette er ikke altid muligt. Nogen former for kommunikation har en karakter, hvor kommunikationsoverskuddet ikke kan omsættes i aktuel forståelse. Et prægnant eksempel på det er meget af hverdagens snak, som den finder sted i frikvarteret eller i frokostpausen på virksomheden. Det er karakteriseret ved hvad man kunne kalde for "løs snak". Snak, hvor emnerne skifter løbende og dynamisk. Fx begynder samtalen ved en diskussion af et tv program aftenen før, for efterfølgende at skifte til en oplevelse som en af de involverede havde samme morgen på vej på arbejde osv. Temaerne har det man kunne kalde for associativ karakter, og den springer hele tiden i inddragne emner. Pointen er i denne forbindelse, at det kan meget vanskeligt at følge med i, hvis alle mellemregningerne ikke fanges, og derfor må antages at være langt vanskeligere at følge med i for den unge hørehæmmede. Omvendt er der andre sammen-

hænge, hvor samtalen har en meget fastlagt struktur, og hvor det følgelig er langt lettere for den unge at følge dem.

For at samle op på diskussionen om skelneevnen, var udgangspunktet en konstatering af, at høretabets størrelse i sig selv ikke er et særlig godt mål for den påvirkning hørenedsættelsen har på den unge. Det blev foreslået, at anvende et begreb om skelneevne i stedet. Men vel og mærke ikke det audiologiske begreb om skelneevne. I stedet blev der foreslået en sociologisk ækvivalens til dette, hvor der hidtil er blevet diskuteret tre distinkte niveauer i dette begreb. I figur 6 er disse niveauer skitseret.

Figuren indeholder en yderligere generalisering i forhold til den tidligere diskussion. I forhold til brugen af graden af høretab som målestok indebærer fokuseringen på den sociologiske forståelse af skelneevne også et skift i perspektiv. Målingen af et høretab har den konsekvens – udover at give et mål i decibel – at den implicit lokaliserer "problemet" hos den unge hørehæmmede. Her må tanken om et sociologisk begreb om skelneevne forstås i en social kontekst, hvilket betyder, at udfoldelsen af handicappets betydning sker i en interaktion, et sammenspil, mellem den unge hørehæmmede og omgivelserne. Denne ændring er afspejlet i figur 5 ved, at fx tilgængelige ressourcer dækker over både den unge hørehæmmedes ressourcer (hvor frisk

Figur 7. De unges vurdering af om, og i så fald, i hvilket omfang, de har problemer med at følge med i en samtale i forskellige scenarier.

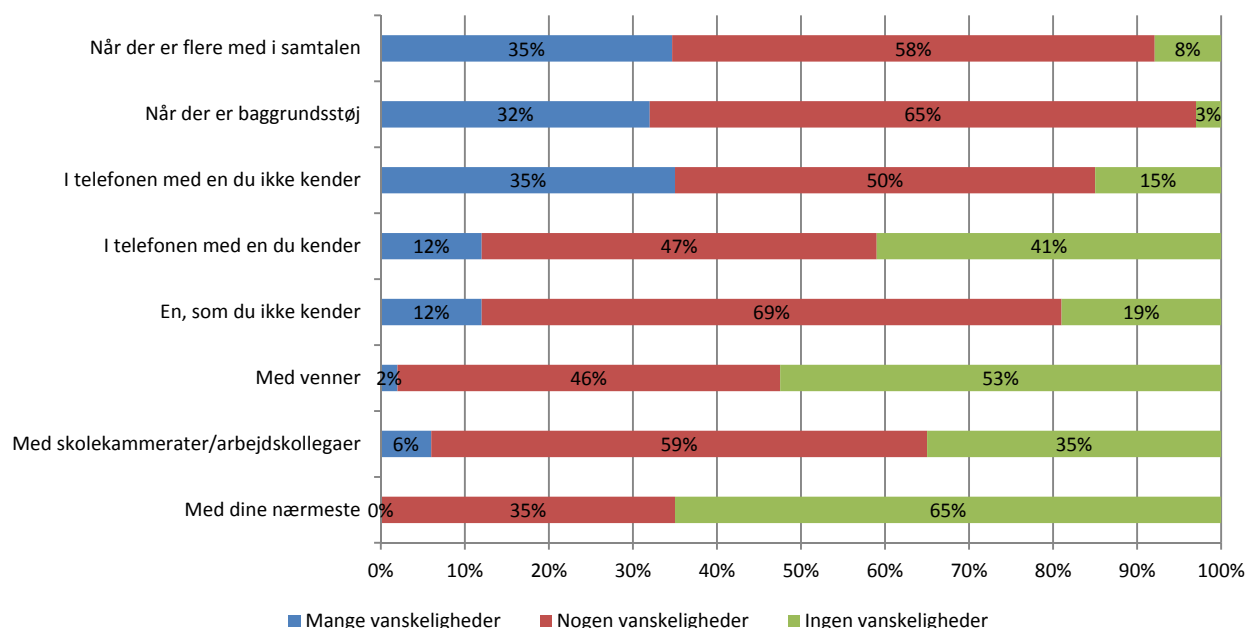
eller træt vedkommende er) og de ressourcer kommunikationspartneren råder over. Disse påvirker tilsammen udfaldet af de kommunikative processer.

Figur 7 forsøger at indfange nogle aspekter af denne diskussion. Figuren rummer en opsummering af de unges vurdering af om de har problemer med at følge med i en samtale i forskellige situationer; om de taler med en de kender eller er med en gruppe i støjende omgivelser mv. På den måde afspejler svarerne nogle af de aspekter, der er skitseret i kategorien "lydmiljø". Figuren tegner nogle klare mønstre. De unges muligheder for at skelne mellem forskellige lyde afhænger meget af lydmiljøet og i mindre omfang af om de kender den person de taler med. Taler den unge hørehæmmede fx med en person de kender (og må formodes at kende dem) i rolige omgivelser, har lidt over to tredjedele (68 %) ingen problemer. Det er et fåtal af de hørehæmmede, der rapporterer at have problemer i sådan en situation. Omvendt, tager man hvad der i denne forbindelse må betegnes som en "worst-case" situation, en situation, hvor flere er samlet i støjende omgivelser – det kan fx være en gruppe af venner, der mødes på en café eller i et støjende klasseværelse, vil 41 % af de

unge hørehæmmede ofte have problemer med at være med. Ingen oplever dette som problemfrit og hver femte vil altid have problemer i denne type situationer.

Hvis vi forfølger dette aspekt en smule videre og ser på en række hverdagssituationer og de unges vurdering af, hvor mange vanskeligheder de kommunikativt giver dem, fremkommer der følgende billede, der er vist i figur 8.

Begynder man med de nære relationer, peger figuren på, at de giver vanskeligheder for de færreste. 2/3 af de unge oplever ikke nogen kommunikative vanskeligheder, når de skal kommunikere med deres nærmeste. Der er en anelse flere vanskeligheder, når det gælder kommunikation med venner. Her oplever omtrent halvdelen af de unge at have nogen eller mange vanskeligheder. Disse vanskeligheder bliver endnu mere udtalt, når det handler om kommunikation med skolekammerater eller arbejdskolleger. Vendes blikket mod de unges evt. vanskeligheder med at tale i telefon, er det problematisk for omkring halvdelen af de unge i materialet, hvis de kender personen de taler med. Hvis det ikke er tilfældet, og der er tale om en fremmed person,

Figur 8. De unges vurdering af om de har svært ved at følge med i en almindelig samtale i en række forskellige situationer.

er det ganske få, der ikke har nogle vanskeligheder, mens andelen, der har mange vanskeligheder vokser fra 12 % (når de kender personen) til 35 %. Det peger på den indflydelse det fælles kommunikative rum har, som allerede antydnet og diskuteret i figur 6.

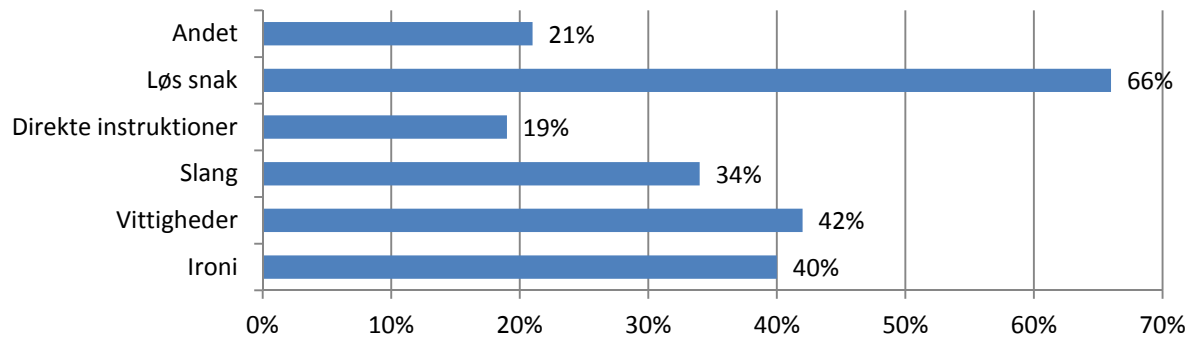
Det tredje aspekt ved skelneevnen – kommunikationens karakter – undersøges nærmere i figur 9, hvor der sættes fokus på, hvilken indflydelse den aktuelle form for kommunikation har for den unge hørehæmmedes muligheder for at følge med.

Figuren tegner et meget klart billede i relation til kommunikationens karakter. Instruktioner giver færrest problemer, mens "løs snak" giver flest problemer. Blandt de mest problematiske former finder man endvidere ironi og vittigheder. Fælles for "løs snak", "vittigheder" og "ironi" er, som diskuteret tidligere i kapitlet, at det er kommunikation, der stiller store krav til præcisionen i afkodningen. Hvis man ikke forstår, at der tale om ironi, får det sagte pludselig en anden og måske modsatrettet betydning. Hvis man ikke får det hele med en vittighed, giver pointen ikke mening og den er selvfølgelig ikke sjov. Løs snak stiller også store krav,

hvis man skal kunne følge med og kunne bidrage, da dens temaer og tempo skifter.

I en social forstand er pointen i denne forbindelse, at fx løs snak er den type kommunikation som den unge møder i mange sociale sammenhænge, og at den derfor har væsentlig betydning for den hørehæmmedes deltagelse i det sociale liv omkring vedkommende. Det samme er så vidt også kendetegnende for såvel vittigheder og ironi, som yderligere rummer den risiko for den unge, at den manglende eller en forkert forståelse kan sætte vedkommende i en uheldig situation.

Sociale relationer er kendetegnet ved at deltagerne har bestemte positioner. Disse positioner indeholder forskellige forventninger til den acceptable adfærd. En position kan være elev. En anden kan være lærer. Der er bestemte forventninger til, hvordan en elev skal opføre sig i skolen. Ligeledes er der nogle forventninger til, hvordan en lærer bør og kan opføre sig. Og sådan er det i mange af livets sammenhænge. Men uanset rollen og den aktuelle kontekst er der en underliggende præmis. Det er, hvad Erving Goffman beskriver som "Felicity's condition" (Goffman 1983:48) og anser som en grundforudsætning for menneskelig samhandlen. Kernen i

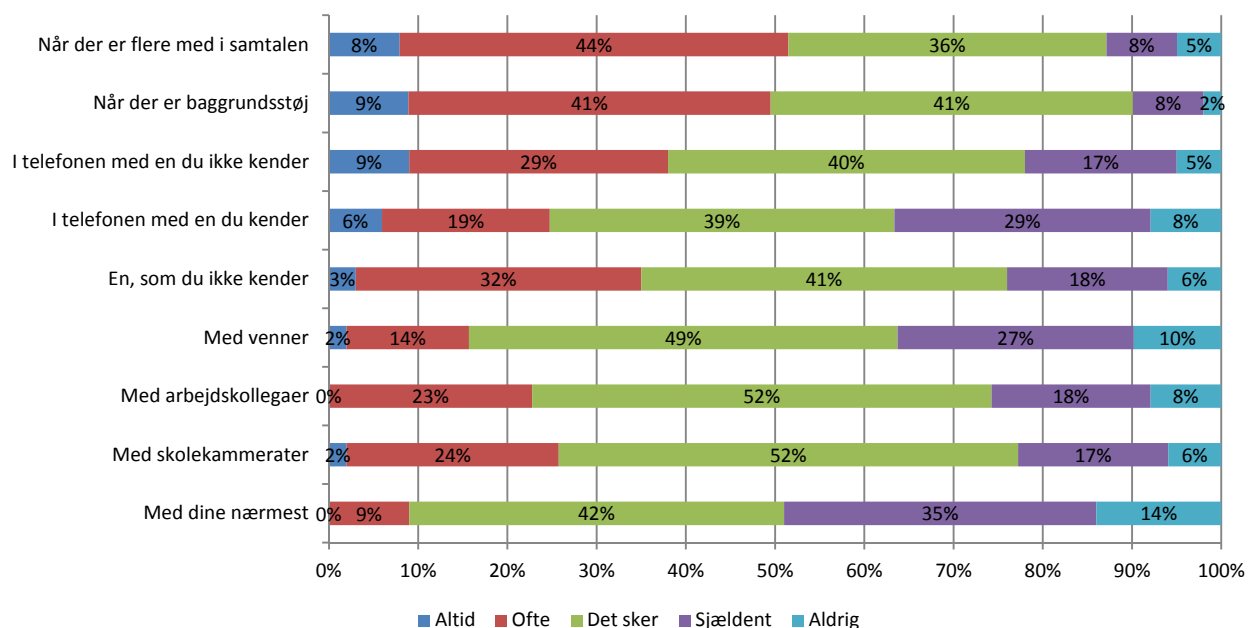

Figur 9. Andelen af unge i materialet, der vurderer, at den pågældende form for kommunikation er svær. Mulighed for at afgive flere svar.

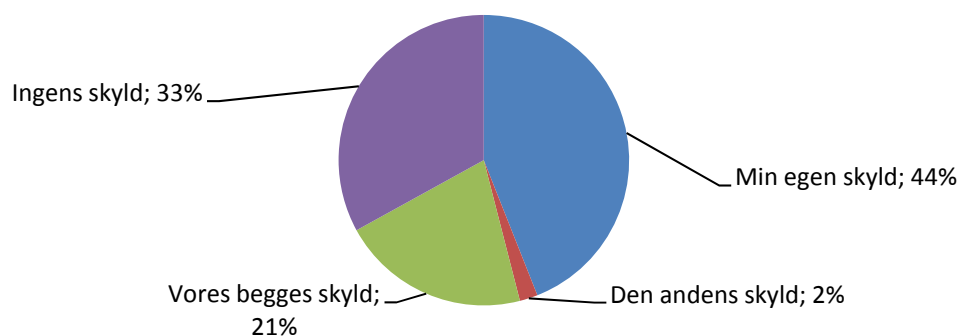
"Felicity's condition" er en tanke om, at det er nødvendigt at demonstrere det fornuftige ved ens handlinger. Dette har en række implikationer på en række planer. I denne sammenhæng er det centrale imidlertid de konsekvenser en overtrædelse af Felicity's condition har. En overtrædelse – det kan fx være at misforstå ironi eller ved at svare i øst, når det var vest – har sociale implikationer i form af følelsen af forlegenhed blandt alle i interaktionen. Det at "krumme tæer", når man oplever en pinlig situation, er en udmærket illustration af dette fænomen.

I forhold til unge hørehæmmede er der en særlig fokus på kommunikationen, og i særlig grad de situationer, hvor der er risiko for at misforstå noget. Figur 10 opsummerer de unges oplevelse af, hvor tid de oplever misforståelser i deres kommunikation under forskellige vilkår.

Figur 10 aftegner et billede der er sammenfaldende med de tidligere. Der er færrest, der oplever misforståelser, når det gælder interaktionen med personer de kender og som kender dem. Er der tale om fremmede personer og/eller situationer med ugunstige lydfor-

Figur 10. I hvilket omfang den unge oplever misforståelser i kommunikationen med andre og under forskellige vilkår.

Figur 11. Hvis der sker en misforståelse, hvem føler den unge hørehæmmede som regel får skylden. N=66.

hold, øger det markant andele, der i stor udstrækning oplever misforståelser.

På sin vis peger dette blot på, at misforståelser er en uomgængelig del af interaktionen med andre. Intentioner, handlinger og ord kan misforstås af alle uanset deres høremæssige status. De unge hørehæmmede vil dog opleve dette i højere grad end andre grundet deres hørenedsættelse og de vilkår, der er diskuteret i forbindelse med begrebet om skelneevne. Et spørgsmål, der rejser sig i den forbindelse er, hvordan følgerne af en misforståelse håndteres. Det vil vi analysere i det følgende.

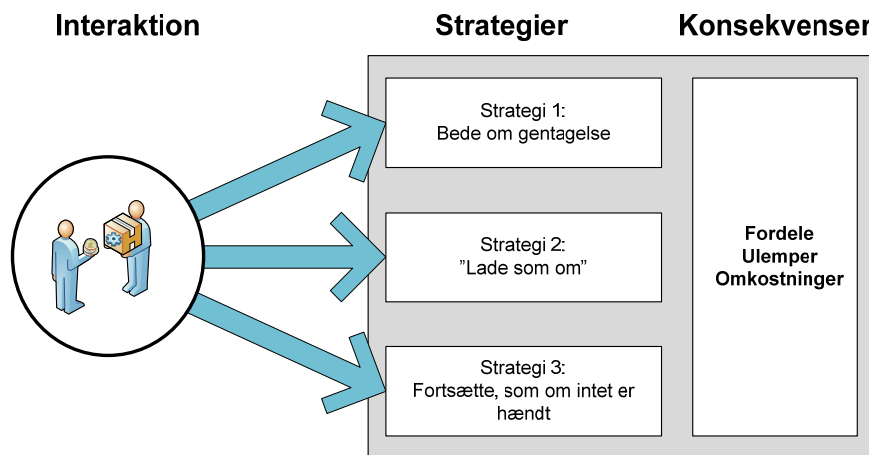
Først vil vi se på reaktionerne på en misforståelse. De unge er blevet spurgt om, hvis der sker en misforståelse, hvem de føler, der som regel får skylden. De unges svar er opsummeret i figur 11. Den største andel oplever, at det er deres skyld, når der sker en misforståelse. Det er omvendt meget få, næsten ingen, der oplever at det er den andens skyld, hvis der sker en misforståelse.

En tredjedel mener ikke, at nogle af parterne i samtalen har skylden, mens en femtedel finder at begge parter får skylden.

Misforståelser er således "a fact of life". Og noget alle, der kommunikerer, må forholde sig til (se fx Luhmann 2000 for en teoretisk diskussion af dette). Det, der måske skiller de unge hørehæmmede ud fra andre er, at de grundet deres funktionsnedsættelse er i en sårbar po-

sition. Man kan sige, at summen af disse oplevelser og erfaringer har en væsentlig betydning for gruppen af unge hørehæmmede – tillige med, hvordan de håndterer det. Spørgsmålet er, hvilke muligheder de unge hørehæmmede har for at håndtere disse. Skematisk kan man pege på tre kommunikative muligheder, der kan bringes i spil, når man oplever at kommunikationen er truet af misforståelser, støj eller andet. Disse muligheder eller strategier, som vi foretrækker at kalde dem, er kendetegnet ved, at de for det første er gængse i den forstand, at alle uanset deres høremæssige status anvender dem i varierende omfang i hverdagens kommunikation. For det andet er brugen af disse strategier ofte kendetegnet ved, at brugen af dem sker ubevidst for brugeren. Nogle af de unge hørehæmmede er dog nødt til at være mere bevidste om deres valg af kommunikativ strategi grundet de kommunikative vanskeligheder deres hørenedsættelse giver dem. Dette vil i nogle tilfælde ske i forbindelse med den erkendelsesmæssige proces, der gemmer sig under den brede overskrift: "Handicapaccept". Og for det tredje er de forskellige strategier ikke gensidigt udelukkende. Det indebærer, at man hurtigt kan veksle mellem dem alt efter de pågældende omstændigheder.

Figur 12 skitserer de kommunikative strategier den unge råder over (taget fra Hansen 2009: 303), når de oplever at de ikke har det fulde udbytte af en given samtale.

Figur 12. Kommunikative strategier. Oprindelig fra Hansen (2009:303).

Den første strategi er, at bede om en gentagelse. Det øger muligheden for at høre hvad der bliver sagt og åbner muligheden for at informere samtalepartnere om at man har en hørenedsættelse. Det giver også samtalepartnere mulighed for at tilpasse kommunikationen ved fx at tale højere, bruge andre ord eller ved gå et sted hen, hvor der måske ikke er baggrundsstøj. Omvendt rummer denne strategi en risiko, at blive misforstået – fx blive anset som provokerende – eller at omgivelserne bliver frustreret, fordi den hørehæmmede ved denne strategi indirekte sætter ubevidst spørgsmålstegn ved deres kommunikative evner. En yderligere ulempe ved denne strategi er, at blive afvist, dvs. blive nægtet en gentagelse. Det kan typisk ske ved, at folk kategoriserer det sagte som uvæsentligt. Denne strategi rummer også nogle potentielle omkostning for den hørehæmmede. En omkostning er, at vedkommende risikerer at blive kategoriseret som barn eller dum, fordi vedkommende ikke forstår det sagte i første omgang. Risikoen er også, at deltagerne bliver frustreret og afslutter interaktionen og den unge hørehæmmede får en placering som "anderledes" og "speciel".

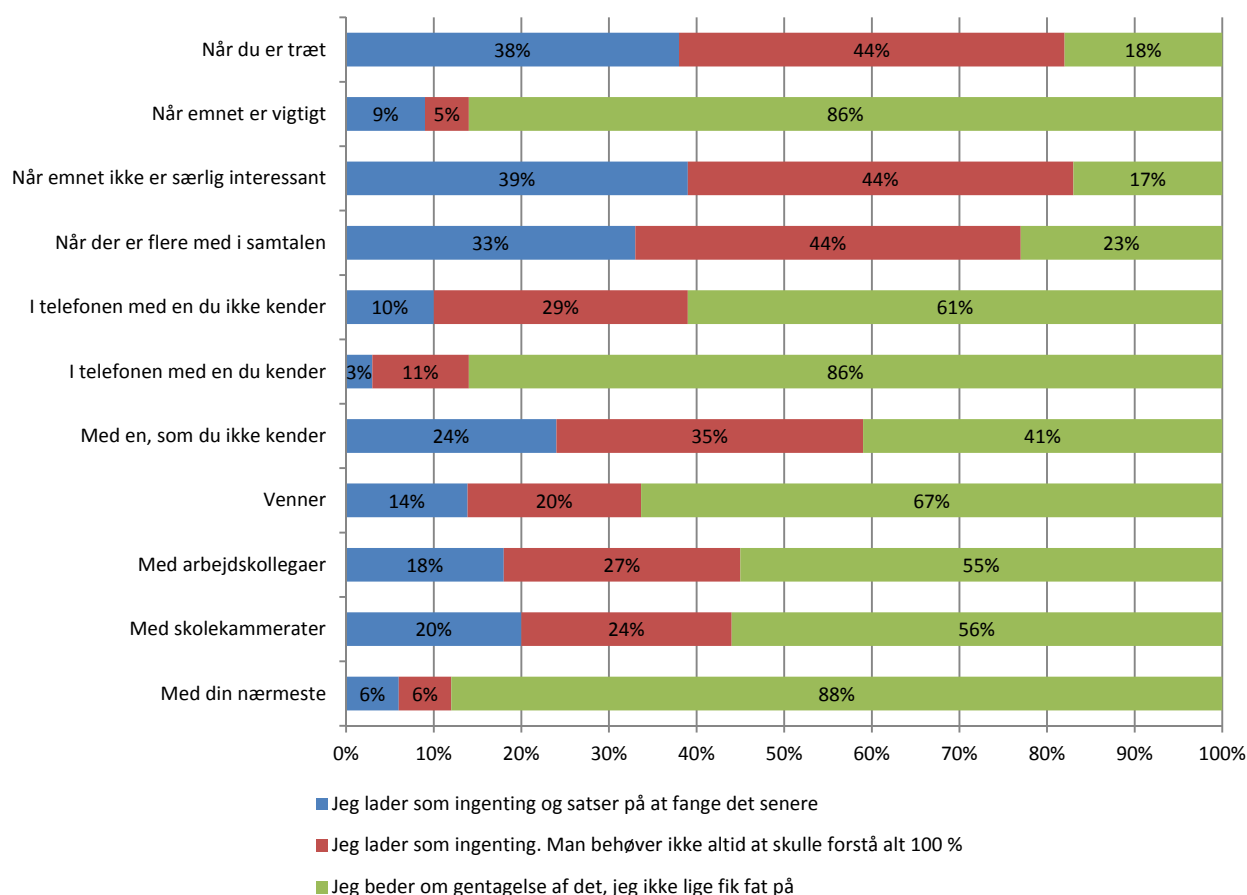
En anden kommunikationsstrategi er, at lade som om, at man har hørt det hele selvom det ikke er tilfældet. Fordelene ved denne strategi er, at den unge ikke risikerer at skille sig ud som en med særlige behov eller som en, der er anderledes. Det er endvidere på nogle planer en nem strategi at implementere, da den unge "blot" skal glide med og nikke og svare på de rigtige tidspunkter. Ulempen er selvkært, at den unge ikke

høre alt hvad der bliver sagt, og at inklusionen dermed risikere, at blive overfladisk. Der er også den forbundne risiko for afsløring, som en, der ikke har hørt det hele og er "falsk".

Den tredje og sidste kommunikationsstrategi er at fortsætte som om intet er hændt. Styrken ved denne strategi er, at den er enkel og let at sætte i værk. Den giver den hørehæmmede kontrol over situationen, da det er vedkommende, der taler og bestemmer hvad der tales om. Ulempen er, at de ting den anden kan tilbyde mistes eller ignoreres samt den hørehæmmede fremstår som arrogant, ufølsom og som en uden situationsfornemmelse.

Som det fremgår af denne korte gennemgang af de tre kommunikationsstrategier er der ingen gylden eller endeliggyldig strategi, der løser problemstillingen med misforståelser og ting, den unge ikke hører. Hver strategi har nogle fordele, men også nogle ulemper og potentielle risici. En ting, der komplicere tingene i denne forbindelse er, at disse strategier meget ofte vælges ubevidst af deltagerne i en given interaktion. Valget påvirkes endvidere også af de faktorer, der blev oplistet i diskussionen af skelneevnen, dvs. det aktuelle lydmiljø, deltagerens ressourcer og kommunikationens karakter.

Nogle af disse faktorer er medregnet i figur 13, hvor vi ser på, hvad de unge hørehæmmede vælger at gøre i en række kommunikative situationer, der afspejler en nogle af dimensionerne i skelneevne begrebet. Figuren

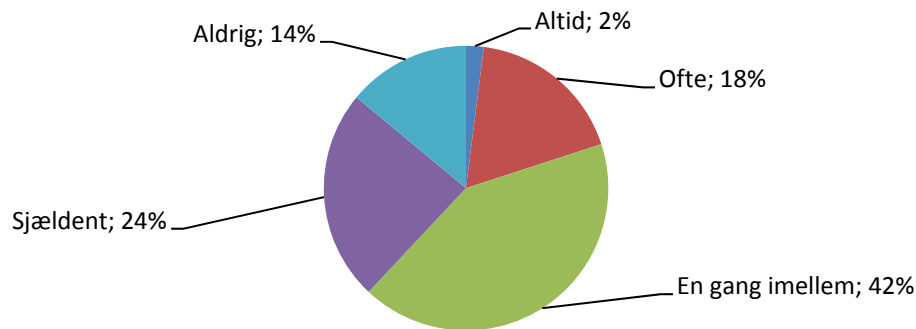
Figur 13. Hvad de unge hørehæmmede gør i forskellige kommunikative situationer, hvis de ikke kan høre hvad der bliver talt om.

peger på, at de unge hørehæmmede i høj grad vælger at bede om gentagelse i situationer, hvor de kommunikerer med mennesker de kender og hvor emnet ses som vigtigt.

Omvendt er de unge mere tilbøjelige til at lade som ingenting (ud fra holdningen, at man nødvendigvis ikke skal høre alt) når der er tale om situationer, hvor de enten selv er trætte, hvor der er flere tilstede eller hvor emnet anses som uinteressant. Samme mønster gør sig også gældende, når det gælder de situationer, hvor de vælger at lade som om vedkommende har hørt alt, uden at det er tilfældet, men hvor de satser på at "rekonstruere" indholdet senere, som samtalen skrider fremad. Der sker således en prioritering af de forskellige samtalers vigtighed og i relation til den unges aktuelle ressourcer og overskud. Energi er en knap ressource og som det beskrives i Hansen (2009:262-63) en res-

source, der må/skal prioriteres hos den enkelte hørehæmmede i et eller andet omfang.

Et væsentligt element i den foregående diskussion af kommunikative strategier er de unges ønske om, at erkende overfor omgivelserne, at de har en funktionsnedsættelse i form af en hørenedsættelse. En del af unge hørehæmmede har mulighed for at skjule deres hørenedsættelse overfor omgivelserne. Høretabet er i sig selv ikke synligt, og de synlige symboler på høretabet – høreapparaterne – kan forveksles eller skjules under håret eller en kasket. Det er således i mange tilfælde meget op til de unge selv, at skulle fortælle omgivelserne om deres hørenedsættelse, hvis de ønsker det. Hvis der først ses på brugen af høreapparater og CI'er, vælger 11 % af de hørehæmmede i materialet ikke at bruge høreapparater. Blandt dem, der bruger høreapparater, bruger hovedparten, 81 %, dem altid. Yderligere 12 % bruger dem for det meste og 3 % en gang

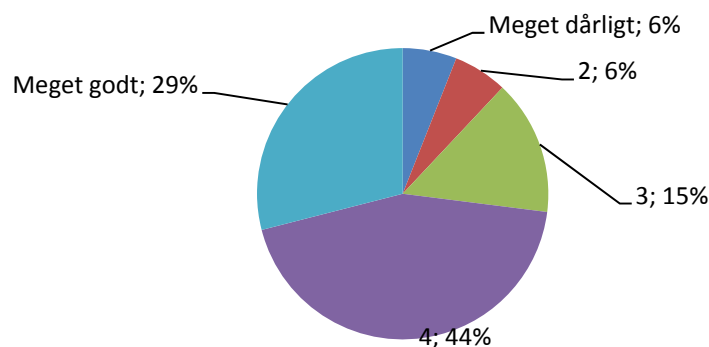
Figur 14. Om den unge hørehæmmede har oplevet, at folk har fordomme om hørehæmmede. N=66

imellem. De resterende, 3 %, bruger dem sjældnere end dette. Samles disse tal, betyder det, at kun 71 % af de unge i materialet bruger høreapparater hele tiden. Omvendt er det et sted mellem hver tredje eller fjerde ung hørehæmmet, der ikke bruger høreapparatet hele tiden. Det er en pæn andel. Der kan være forskellige årsager til fravalget. Det kan handle om at høreapparaterne kan signalere handicap eller være i modstrid med de unges identitetsopfattelse. Et element her kan også være overvejelser omkring og oplevelser af, hvordan omgivelserne reagerer, når de opdager eller bliver fortalt, at den unge har en funktionsnedsættelse. Heri er der også overvejelser omkring omgivelsernes evt. fordomme omkring personer med handicaps generelt og i særdeleshed personer med dårlig hørelse. Figur 14 viser om og i hvilket omfang, de unge hørehæmmede har mødt fordomme hos personer i deres omgivelser.

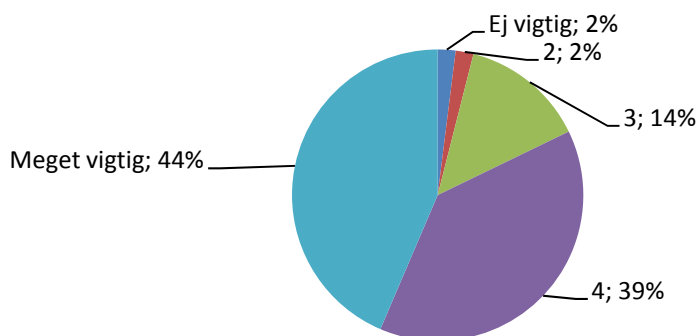
Figuren kan tolkes såvel positivt som negativt. Den positive tolkning er, at det er forholdsvis få af de unge, der hyppigt oplever fordomme. Den negative tolkning er omvendt, at fordomme er noget de fleste unge møder, og for lidt under halvdelen af de unge, sker det forholdsvis ofte. Men måske handler det også snarere om frygten for fordomme, som gør, at nogle fravælger høreapparaterne, også selvom de reelt ikke så ofte møder fordomme, og at de fordomme nødvendigvis behøver at være særligt negative i sig selv.

Trivsel og velvære

Vendes blikket væk fra de unges oplevelse af fordomme, og rettes i stedet på de unges generelle trivsel er det på mange måder et positivt billede, der fremkommer.

Figur 15. Hvordan oplever du, at dit liv er lige nu? Vurderet på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget godt og 1 meget dårligt. N=66

Figur 16. De unges vurdering af, hvor vigtig de opfatter sig selv som person på en skala fra 1 til 5, hvor 5 er meget vigtig og 1 ej vigtig. N=66.

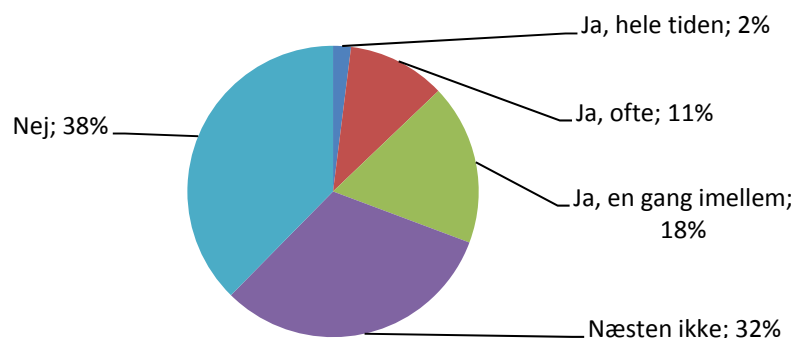
Figur 14 viser de unges vurdering af deres liv på undersøgelsestidspunktet. Langt de fleste vurderer deres liv som værende meget godt (29 %) eller godt (44 %), og det er ganske få (8 %), der vurderer at deres liv lige nu er dårligt eller meget dårligt.

Anerkendelse er også vigtigt. Et indirekte mål på dette fremkommer i figur 16, hvor de unges vurdering af, hvor vigtig de opfatter dem selv som person på en skala fra 1 (ej vigtig) til 5 (meget vigtig) er vist. Langt de fleste (83 %) vurderer, at de vurderer dem som værende meget vigtige eller vigtig.

Billedet er dog en anelse mere blandt, når man ser på om de unge oplever, at de er nok sammen med andre mennesker, de kan tale med. Det oplever 75 % af de unge, mens de resterende 25 % finder at det ikke er til-

fældet. Det er ganske mange, 1 ud af 4, der ikke oplever at de er nok sammen med andre, de kan kommunikere med. Dette tema forfølges i figur 17, hvor de unge beskriver, hvorvidt de har følt sig ensom den sidste uge, og hvis ja, i hvilket omfang de har følt sig ensom.

Lige knap hver tredje (31 %) har følt sig ensom (fra en gang imellem til hele tiden) den seneste uge på undersøgelsestidspunktet. Yderligere en tredjedel – 32 % – har stort set ikke følt sig ensom, mens den sidste store tredjedel (38 %) ikke oplever at have følt sig ensom. Disse tal er sammenlignelige med tal fra andre undersøgelser af unges oplevelse af ensomhed, og peger formentlig nok på en generel oplevelse af ensomhed blandt unge i dagens Danmark.

Figur 17. Om de unge har følt sig ensom den seneste uge, og hvis ja, i hvilket omfang. N=66.

Afrunding

I dette kapitel har vi bl.a. set på de unges kommunikative vanskeligheder, deres oplevelse af fordomme i hverdagen og deres generelle trivsel.

Meget af kapitlet er blevet brugt på en diskussion af, hvorledes en hørenedsættelse konstitueres i sociologisk forstand. Her er billedet, at de unges høretab er en meget dynamisk størrelse. Det gælder både de unges egen oplevelse af påvirkningen af hørenedsættelsen og formentlig også omgivelsernes oplevelse af den unge. Det sidstnævnte er dog ikke undersøgt her. Det leder til følgende centrale pointer i forhold til forståelsen af omfanget og påvirkningen af de unges høretab:

- De unges oplevelse af hørenedsættelsen er meget dynamisk og betinget af den aktuelle sammenhæng.
- Centrale ydre faktorer er i den forbindelse: Kendskabet til personen, der kommunikerer med, de lyd-mæssige omstændigheder (ro eller larmende omgivelser), antallet af personer, der kommunikeres med og samtalens karakter (forudsigelig eller ej).
- Centrale indre faktorer: Overskud/træthed og vurderingen af samtalens vigtighed set fra de unges perspektiv.

Det skal dog understreges i forlængelse af disse punkter, at den tekniske side også spiller med. Man kan sige, at de nævnte punkter kan ændre betydning alt efter, hvor velfungerende de tekniske hjælpemidler er og om de bliver brugt korrekt. Et velfungerende høreapparat giver den unge hørehæmmede mere overskud og mulighed for at følge med i forskellige samtaler, men det ændrer ikke, at disse faktorer (der er nævnt under indre og ydre faktorer) bør inkluderes, når man ser på følgerne af en hørenedsættelse.

Kapitlet peger også på, at mange af de unge hørehæmmede også oplever fordomme i deres hverdag. Hovedparten af de unge vurderer dog deres liv positivt.

Kapitel 4

Unge hørehæmmedes udfordringer efter Frijsenborg

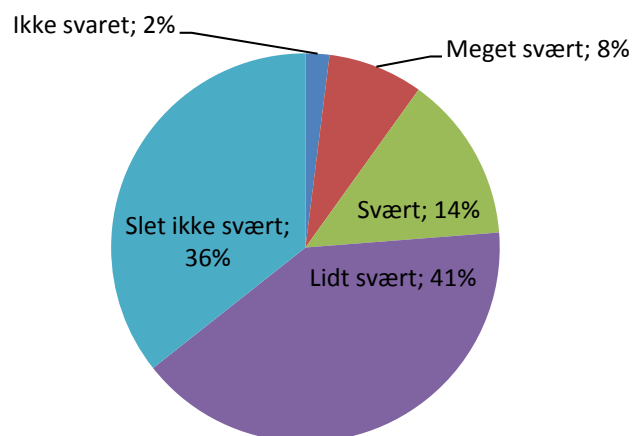
I dette kapitel vil vi se på de unge hørehæmmedes erfaringer med at skulle begynde på noget nyt. Helt konkret vil vi analysere på de problemer og udfordringer de unge møder, når de forlader grundskolen – i dette tilfælde Frijsenborg Efterskole og giver sig i kast med en ungdomsuddannelse for hovedpartens vedkommende.

Forskellige tidligere undersøgelser peger på, at unge hørehæmmede i høj grad er fokuseret på, at gennemføre en ungdomsuddannelse og/eller en kompetencegivende uddannelse, og at væsentlige andele opnår et pænt uddannelsesniveau (se fx Christensen 2006, Risager & Eskildsen 1992 og Hansen 2009). Hansen peger på, at unge hørehæmmedes uddannelsesniveau på mange måder kan sammenlignes ikke-hørehæmmede unge (Hansen 2009: 228-229). På dette område er de unge hørehæmmede med andre ord helt på linje med

andre unge, hvilket er meget positivt set med et historisk blik.

Den almene ungdomsforskning peger på en række gængse valgproblematikker i relation til de unges valg af ungdomsuddannelse. Det kan være svært for unge, at skulle beslutte sig for, hvilken uddannelsen de vil satse på. De seneste års massiv fokusering på unges valg af uddannelse og fastholdelse af dem i uddannelse fra politisk side har givet konsekvenser på mange planer igennem hele uddannelsessystemet.

Spørgsmålet vi vil forfølge i dette kapitel er, hvor meget høretabet indgår i de unges valg af uddannelse og deres efterfølgende møde(r) med uddannelsessystemet. Dette vil vi beskrive med udgangspunkt i de unges egne rapporteringer og beskrivelser.

Figur 18. Om det var svært for respondenterne at beslutte, hvilken uddannelse vedkommende skulle tage.

Indledningsvis kan det noteres, at en væsentlig forskel på de unge hørehæmmedes situation i folkeskolen og deres situation i efterfølgende uddannelser er, at på ungdomsuddannelserne og de kompetencegivende uddannelser er der tale om steder, hvor de unge er frivilligt. De har fx valgt, at gå på det almene gymnasium og det har deres klassekammerater også. I folkeskolen er det anderledes. Her er elever og lærere mere forpligtede til at skulle forholde sig til og tage hensyn til hinanden. Det er nødvendigvis ikke tilfældet på andre uddannelser, den nærliggende risiko er, at de unge hørehæmmede bliver fravalgt socialt og fagligt set på deres valgte uddannelse.

At begynde på noget nyt

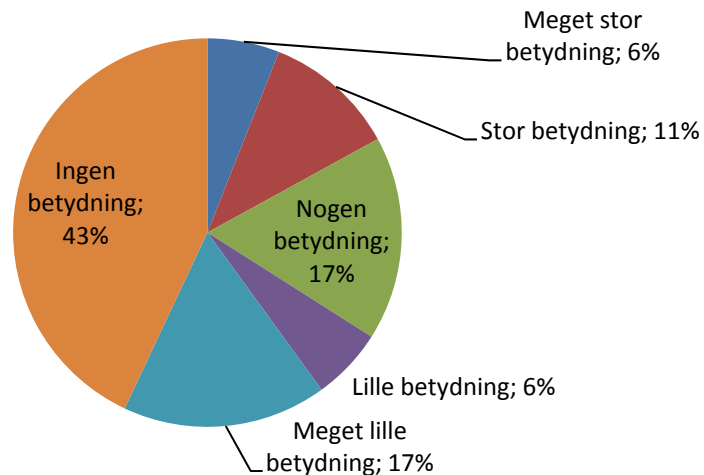
Alle de unge hørehæmmede i materialet har taget en uddannelse efter at de forlod Frijsenborg Efterskole. Ser man på, hvad de laver på undersøgelsestidspunktet, er hovedparten (75 %) i gang med en eller anden form for uddannelse. Den største andel er i gang med en gymnasial uddannelse (28 %), hvor de mest populære er henholdsvis det almene gymnasium og hf. Der er også væsentlige andele, der går på forskellige videregående uddannelser – særligt de mellemlange videregående uddannelser er udbredte.

Det virker på den baggrund meget sikkert at konstatere, at alle de unge har været stillet overfor den udfor-

dring, at skulle begynde på minimum en ny uddannelsesinstitution – og for de fleste skal de igennem en opstart på flere institutioner før de er færdige med uddannelsessystemet og kan vende blikket mod arbejdsmarkedet. Med til dette billede hører også det faktum, at mange af de unge, må igennem diverse omvalg af uddannelse, fordi de måske fortryder den valgte uddannelse eller ombestemmer sig. Majoriteten, 61 %, er begyndt på flere uddannelser.

Figur 18 viser, hvorvidt det var svært for de unge at beslutte, hvilken uddannelsen de skulle tage. For den store gruppe af unge, var det ikke vanskeligt eller kun lidt svært at vælge, hvilken uddannelse de skulle forfølge. Det er således en mindre gruppe – indeholdende omkring hver femte ung – der oplevede det som svært eller meget svært, at vælge, hvad de skulle efter grundskolen. Tallene tegner med andre ord et billede af en forholdsvis målrettet gruppe af unge. Der kan ikke identificeres nogen variation i relation til dette i forhold til graden af høretab eller den unges køn.

De unge er også blevet spurgt, hvorvidt de selv vurderer om, deres hørenedsættelse har haft betydning for deres valg af uddannelse. Gruppen af unge hørehæmmede er splittede i vurderingen af deres høretabs betydning for valget af uddannelse. Lidt under halvdelen (43 %) tillægger ikke deres hørenedsættelse nogen be-

Figur 19. Hvorvidt de unge hørehæmmede selv vurderer, at hørenedsættelsen har haft betydning for deres valg af uddannelse.

tydning i denne forbindelse. Yderligere 17 %, ca. hver femte, mener at høretabet har haft en meget lille betydning. Det efterlader omkring en tredjedel, der tilføjer deres høretab nogen betydning (17 %) og stor/meget stor betydning. Fordelingen er vist i figur 19.

Det kan ydermere tilføjes, at der ikke kan identificeres nogle forskelle i forhold til køn og hørestatus. Dette er overraskende, idet den umiddelbare forventning burde have været, at høretabet burde have større indflydelse i takt med høretabets størrelse.

Den sidstnævnte forventning er ved nærmere eftertanke måske snarere udtryk for en forestilling ved omgivelserne end en forventning, som de unge selv vil godtage som acceptabel. Hansen (2009) diskuterer de unges accept eller mangel på samme af deres funktionsnedsættelse.

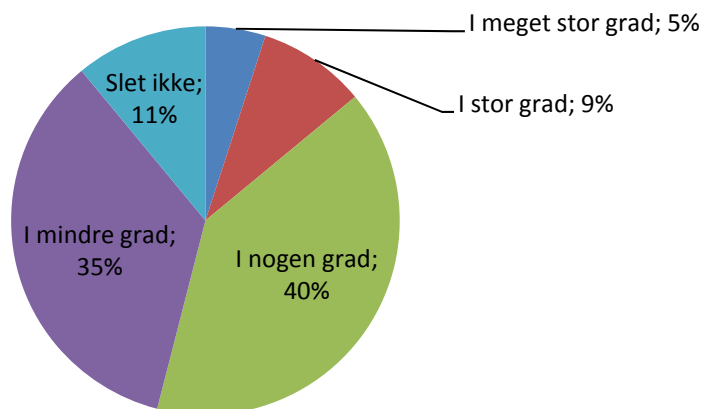
Hans konklusion er, at unge hørehæmmede i en række tilfælde først begynder et større erkendelsesarbejde omkring følgerne af deres funktionsnedsættelse, når de (forsøger), at komme ind på arbejdsmarkedet. Dvs. for mange sker det først i midten af 20'erne (Hansen 2009:315-19). Det indebærer omvendt, at hovedparten af de unge i materialet måske ikke betragter deres funktionsnedsættelse som noget som de bør eller skal forholde sig eksplicit til.

De unge er også blevet spurgt om deres hørenedsættelse har haft problemer med at følge med i undervisningen pga. deres hørenedsættelse. Det er få af de unge, 11 %, som ikke oplever at høretabet er et problem for dem i en undervisningsmæssig sammenhæng. Det er omvendt et problem i varierende omfang for de resterende næsten 90 %. Her markerer den største del, at det er i nogen grad et problem (40 %). En tredjedel (35 %) markerer, at det i et mindre omfang er et problem.

Det tegner et billede af, at de høremæssige forhold reelt har indflydelse på de unges udbytte af uddannelsen, og for størstedelens vedkommende er et problem. Det har måske ikke voldsom karakter, men noget der har indflydelse.

Information til medstuderende omkring høretab

For hovedparten af de unge spiller høretabet en rolle i forbindelse med deres udbytte af undervisningen på deres uddannelse. Det er derfor relevant at undersøge om de unge har informeret deres medstuderende, at de har en hørenedsættelse. I materialet er det omkring hver tredje ung (31 %) ikke har fortalt vedkommendes medstuderende om sit høretab, da de begyndte på deres uddannelse. Følgende citat beskriver nogle af de unges overvejelser i denne forbindelse:

Figur 20. Om respondenter har haft problemer med at følge med i undervisningen pga. vedkommendes hørenedsættelse.

Jeg er stadig meget usikker på, hvordan jeg skal tilgå problemet. Man er bange for at blive set ned på.

Man fornemmer på citatet, at den unge har været meget i tvivl om, hvorvidt hun turde fortælle sine medstuderende om sin hørenedsættelse. Årsagen er, fortæller hun, at hun frygter at blive "set ned på" – dvs. blive set som mindre værd eller opfattet som dum, men også overvejelser omkring andres fordomme spiller en rolle i den forbindelse:

Det hastede ikke for mig at få det fortalt - var bange for fordomme...

Det handler om at glide ind – være en del af gruppen – og undgå, at man bliver personen med "høreapparater":

Jeg følte, jeg kunne tilpasse mig på lige fod med mine skolekammerater de første par dage, ved ikke at være åben om mit høretab. Jeg var og er stadig bange for at være offer for fordomme. Det vil sige, jeg følte, at mine nye kammeraters førstehåndssindtryk af mig var af mig som person, og ikke som "ham den hørehæmmede". Det var dog alligevel åbenlyst, at jeg brugte høreapparater, da jeg havde kort hår første skoledag. Og det var helt med

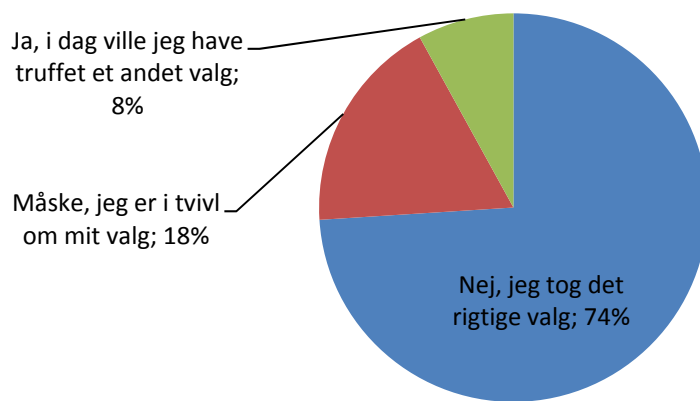
vilje, jeg havde klippet mig korthåret. Det skal også lige tilføjes, at jeg fortalte enkeltpersoner (dem jeg var tættest på i første omgang) om mit problem, efter at have lært dem bedre at kende.

Disse overvejelser er de ikke alene om. Lidt over en tredjedel af de unge (35 %) overvejede meget om de skulle fortælle deres medstuderende om deres høretab. En anden kvinde beskriver, hvorledes hendes overvejelser var forbundet med en frygt for at blive socialt marginaliseret:

Det fyldte meget, fordi jeg var bange for at de ikke ville acceptere mig, som jeg er. At jeg ville føle mig udenfor i klassen, og ikke have nogen at snakke med.

Sættes disse to spørgsmål i relation til hinanden viser det sig, at omtrent samme andel har overvejet dette spørgsmål meget (34 %), uanset om de vælger at orientere deres medstuderende eller ej. Der er en svag indikation – ikke statistisk signifikant – på, at kvinderne i højere grad overvejer dette og vælger at orientere deres medstuderende.

Så der er en del overvejelser for nogle af de unge hørehæmmede i forbindelse med om de skal vælge, at ori-

Figur 21. Respondenternes vurdering af, om de i dag ville have truffet et andet valg mht. orientering af deres studiekammerater om deres hørenedsættelse. N=66.

entere medstuderende om deres høretab og konsekvenserne heraf. For norges vedkommende handler det også om timing, som det ovenstående citat også pegede på. I citatet blev der fremhævet et ønske om, at indgå på lige fod med de andre, før man fortæller om sit høretab. Det er en udbredt overvejelse, der kommer til udtryk hos flere respondenter:

Det eneste, jeg overvejede, var, hvornår de skulle have det af vide, for jeg ville ikke fortælle det til at starte med, så jeg endte med at fortælle det en uge efter, at vi var begyndt.

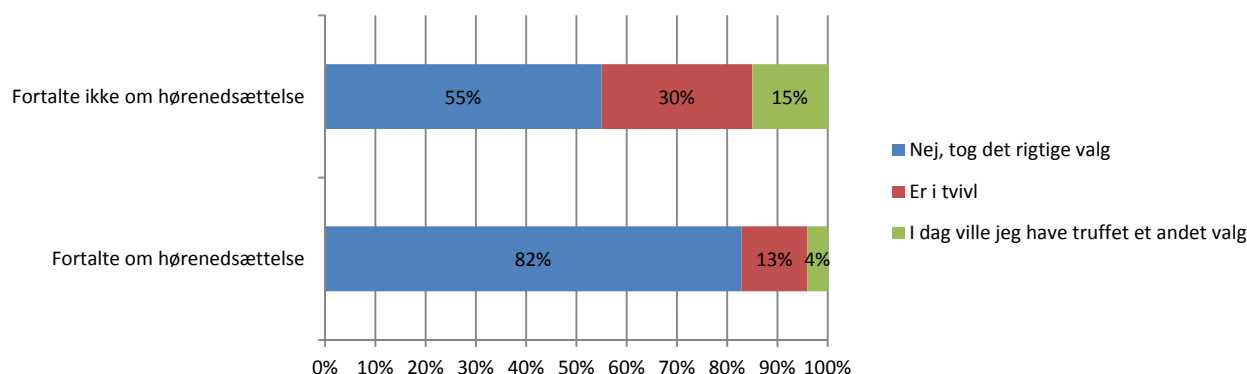
En anden respondent havde de samme overvejelser:

Jeg sagde det på dag nummer 3. Det valgte jeg, fordi jeg de første par dage bare havde brug for at være mig og falde i et med mængden af alle de nye mennesker. Jeg synes det var rart og var faktisk lige ved at ombestemme mig og lade helt være med at sige det. Men jeg tog mig sammen og fik det sagt. Det er jeg utrolig glad for nu! Jeg valgte dag 3, fordi dag 4. ville blive for sent. Jeg var jo nødt til at sætte mig foran for at kunne følge med, og det gik ikke at følge med de andre ned på bagerste række. Nu ved alle hvorfor jeg sidder hvor jeg gør, og det er rart - det giver mig ro på.

For nogle af de unge hørehæmmede fylder det rigtig meget, at skulle fortælle om deres hørenedsættelse. De har overvejelser omkring, hvordan omgivelserne vil reagere. I nogle tilfælde handler det ikke om frygten for fordomme, men snarere om, at de er bange for at blive fravalgt:

Jeg var bange for, at folk ikke ville tage godt imod mig. At de ville gå udenom og lade mig være alene, fordi de ikke vidste hvordan de skulle forholde sig overfor mig, eller fordi de ikke orkede at skulle gentage. Men jeg sagde det, fordi det ville gøre det lettere for mig (hvis de tog godt imod det) for så ville de vide hvorfor jeg reagerede og gjorde som jeg gjorde. Det er vigtigt, og det skåner mig. Når de ved det såre de heller ikke én ubevidst. Og jeg slipper for at holde på en så stor og betydningsfuld hemmelighed om mig selv.

For den unge i citatet er der ligefrem tale om en lettelse, når "det" er blevet fortalt, og vedkommende De unge er også blevet spurgt om de i dag, med den viden de har nu, ville have foretaget et andet valg, i forbindelse med at fortælle deres medstuderende om deres hørenedsættelse. Vurderingerne af dette er vist i figur 21.

Figur 22. Om de unge i dag ville have truffet et andet valg i relation til hvad de valgte at gøre, da de startede på uddannelsen. N=66.

Hovedparten – 3 ud af 4 – mener stadig, at de tog det rigtige valg med hensyn til om de ville orientere deres medstuderende eller ej. Lidt under hver femte er i tvivl og 8 % mener, at de i dag ville have truffet et andet valg. Der er en tendens til (den er ikke statistisk signifikant), at de unge, der ikke oplever problemer med skelneevnen i større grad er i tvivl om deres valg. Dette peger i samme retning som en række af de andre diskussioner i denne rapport, der antyder, at unge med de mindste høretab oftere vælger at skjule eller nedtone sin hørenedsættelse. Men uanset dette, er det generelt set forholdsvis få af de unge, der på undersøgelsestidspunktet ville have truffet et andet valg. Flere er i tvivl, men hovedparten mener, at de traf det korrekte valg. Hvis vi analyserer videre på dette og ser på om der er forskel på de unge, der valgte at fortælle om deres hørenedsættelse, da de begyndte på deres uddannelse og dem, der ikke gjorde dette, i relation til om de på nuværende tidspunkt ville have gjort deres introduktion anderledes, så fremkommer der følgende billede, som er vist i figur 22.

De unge, der valgte ikke at fortælle om deres hørenedsættelse ved studiestart, er i dag mere tilbøjelige til at være i tvivl og til at mene, at de nu ville have gjort det anderledes. Et eksempel på disse overvejelser kan ses i nedenstående citat:

Jeg overvejede at gøre det, men vurderede at det ikke ville blive noget problem for mig, og at jeg ville kunne tage de nødvendige hensyn selv. Det gik

også fint, men i virkeligheden havde det nok været smartest hvis jeg havde sagt det til alle fra starten i stedet for at folk fik det at vide hen ad vejen.

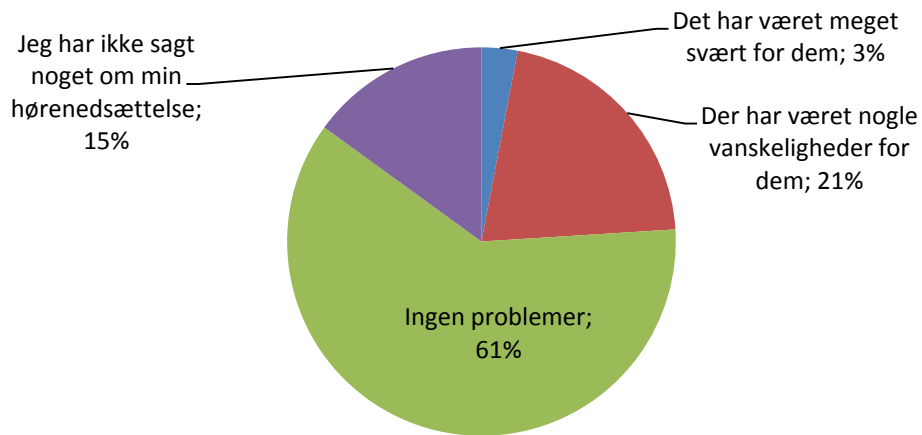
Det fornemmes i citatet, at det også handler om ikke at være til besvær og selv tage ansvar for at kunne følge med. Det kommer det følgende citat også delvis ind på. Derudover peger det på, at der er nogle særlige sociale muligheder ved uddannelsesstart, hvor de unge har bedre mulighed for at fortælle om "hvem de er":

I dag, ville jeg have fortalt, at jeg er hørehæmmede og derfor måske ikke høre det hele. Dette ville jeg fortælle når man fortalte om hinanden i "introduktionen".

I en del tilfælde handler det således om det sociale og i mindre grad som det faglige. Der er hos nogle af de unge en frygt for at blive fravalgt og ikke komme med i de sociale netværk på uddannelse. Det er kommet til udtryk i flere af de tidligere citater og kommer også til syne i de to næste citater, hvor to unge beskriver tvivl og overvejelser på følgende måde:

Fordi jeg gerne vil have flere venner og måske følte at jeg skulle fortælle dem om mere, så de havde respekt for mig.

Risikoen for at blive set ned på og mangel på respekt er nogle tankemæssige figurer, der dukker op i flere

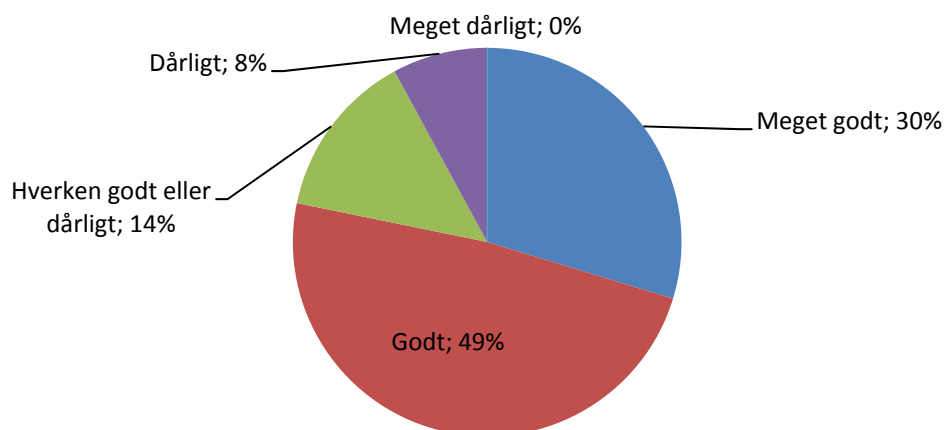
Figur 23. De unges vurdering af om deres hørenedsættelse har været svær for deres uddannelsesinstitution at håndtere (fx i forbindelse med særlige foranstaltninger, teknisk udstyr eller lignende). N=66.

Jeg er stadig meget usikker på, hvordan jeg skal tilgå problemet. Man er bange for at blive set ned på, og man er især bange for at være en byrde for folk fremfor at være deres venner.

Vendes blikket mod de unges vurdering af, hvorledes hørenedsættelsen har voldt problemer i relation til uddannelsesstedet, er det meget få, der har oplevet det som et stort problem. For omkring hver femte (21 %) har der været nogle vanskeligheder, mens majoriteten (61 %) ikke har oplevet nogle problemer med deres uddannelsessteder. De resterende (15 %) har ikke sagt noget til deres uddannelsessted om deres hørenedsæt-

telse og må antages, selv at selv tage ansvaret på dem jf. det tidligere citat. Figur 23 viser denne fordeling.

Figur 24 viser de unges vurdering af, hvordan de har det (eller havde det) socialt på deres uddannelse. Langt de fleste oplever, at de har det godt socialt set. Og en tredjedel, at de har det meget godt. Det er meget få, der oplever, at de har det dårligt eller meget dårligt på deres uddannelse. Det er på mange måder et positiv billede, der aftegnes.

Figur 24. Hvordan de unge vurderer de har/havde det socialt på deres uddannelse. N=66

Afrunding

Dette kapitel tegner et billede af en gruppe unge, der i høj grad har taget mantraet om uddannelse til sig. Alle de unge i materialet er eller har været i gang med en uddannelse efter de forlod Frijsenborg Efterskole og få har været i tvivl om, hvad de ville uddannelsesmæssigt. På den måde fremstår de unge hørehæmmede i materialet som meget målrettede uddannelsesmæssig. De unge hørehæmmede er meget splittede i deres vurdering af, hvorvidt deres hørenedsættelse har haft betydning for deres valg af uddannelse. Det til trods for, at næsten alle de hørehæmmede har problemer med at følge med i undervisningen grundet deres hørenedsættelse.

Der er tilsyneladende en omfattende problematik gemt i diskussionen af, hvorledes den unge hørehæmmede skal håndtere opstarten på en ny uddannelse. Fx har en tredjedel af de unge ikke valgt at fortælle om deres hørenedsættelse til deres medstuderende.

Mere specifikt er der en række overvejelser forbundet med, hvorvidt den unge skal orientere vedkommendes medstuderende om sit høretab og de konsekvenser det kan have i relation til undervisningen og det sociale samvær udenfor undervisningen. Analyserne peger på, at på den ene side er der en udbredt nervøsitet og angst for, at en udmelding omkring høretabet kan medfører social isolation, når de nye fællesskaber dannes. Melder den unge ud, at man er "speciel" eller "handicappet" er vurderingen simpelthen, at man bliver fravalgt. På den anden side er der risikoen ved at fremstå "mærkelig", hvis man ikke kan høre hvad der bliver sagt og hensynet til udbyttet af undervisningen, hvor den unge måske skal anvende forskellige former for teknisk støtte.

Hovedparten af de unge i materialet vælger dog at orientere deres medstuderende om deres hørenedsættelse. Der er stadig en række overvejelser omkring, hvornår man skal vælge at orientere omgivelserne. Skal det være den første dag på den nye uddannelse? Skal det være senere? Hvem skal gøre det? Her ser de unge ud til at balancere med et behov for, at de får mulighed for at introducere sig selv til de nye studiekammerater,

som de "virkelig er". Dvs. uden at bringe hørenedsættelsen på banen. Men omvendt handler det også om at orientere omgivelserne før det er for sent. Det handler om at positionere sig før de sociale strukturer og relationer bliver for fastlagte på det nye uddannelsessted. Her er det vigtigt, at understrege, at de fleste unge i undersøgelsen peger på, at de social set har haft det godt på deres uddannelse.

Det er tankevækkende at analysen peger på, at de unge hørehæmmede, der vælger ikke at fortælle deres medstuderende om deres høretab og dets konsekvenser, i højere grad end dem, der vælger at informere deres medstuderende, fortryder deres valg. Det peger på, at fordelene ved at informere ens medstuderende tilsyneladende er større end fordelene ved ikke at informere dem om ens høretab. Analyserne peger da også på – som tidligere nævnt – at de fleste unge i materialet oplever, at deres hørenedsættelse har betydning for deres muligheder for at følge med i undervisningen, hvilket indikerer, at det er centralt for de unge, at få forholdt sig realistisk til behovet for at få informeret omgivelserne om deres høretab og følgerne af det i forskellige sammenhænge.

Endelig peger analyserne i kapitlet på, at hovedparten af de unge ikke har oplevet nogen problemer med deres uddannelsesinstitutioner og at uddannelsesinstitutioner generelt er gode til at tage sig af de unges hørerelaterede problemstillinger.

Litteratur

Christensen, Vibeke Tornhøj

2006 *Uhørt*. Betydningen af nedsat hørelse for arbejdsmarkedstilknytning og arbejdsliv. København: Social forskningsinstituttet

Illeris, Knud, Katznelson, Noemi, Nielsen, Jens Christian, Simonsen, Birgitte og Sørensen, Niels Ulrik

2009 *Ungdomsliv*. Mellem individualisering og standardisering. København: Samfundslitteratur

Hansen, Niels-Henrik M.

2009 *Når øret klør*. Høretab, trivsel og integration blandt unge hørehæmmede. København: Center for Ungdomsforskning

Katznelson, Noemi

2004 *Udsatte unge, aktivering og uddannelse - dømt til individualisering*. Ph.d.-afhandling. København: Learning Lab Denmark

Luhmann, Niklas

2000 *Sociale systemer*. København: Reitzels forlag

Pless, Mette og Katznelson, Noemi

2007 *Unge veje mod ungdomsuddannelserne*. København: Center for Ungdomsforskning

Pedersen, Ove K.

2011 *Konkurrencestaten. Forhandlingsøkonomiens institutionelle historie*. København: Hans Reitzels Forlag.

Riisager, Inger og Eskildsen, Kurt

1992 *Høretab, skole, uddannelse, arbejde – en undersøgelse af uddannelses- og arbejdsvilkår for hørehæmmede, henvist til statens specialkonsulenter for hørehæmmede og døvblevne*. København: Statens Konsulent Ordning for hørehæmmede og døvblevne

Bilag 1

Frekvensfordelinger på alle spørgsmål

Du er:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mand	29	43,9	43,9	43,9
	Kvinde	37	56,1	56,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvor gammel er du?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	16 år	1	1,5	1,5	1,5
	17 år	13	19,7	19,7	21,2
	18 år	8	12,1	12,1	33,3
	19 år	9	13,6	13,6	47,0
	20 år	4	6,1	6,1	53,0
	21 år	5	7,6	7,6	60,6
	22 år	4	6,1	6,1	66,7
	23 år	7	10,6	10,6	77,3
	24 år	11	16,7	16,7	93,9
	25 år	4	6,1	6,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvor bor du?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hovedstaden	10	15,2	15,2	15,2
	Større universitetsbyer (Aarhus, Odense, Aalborg)	19	28,8	28,8	43,9
	Stor provinsby (fx Randers, Horsens, Vejle, Kolding, Esbjerg, Svendborg, Næstved mv.)	17	25,8	25,8	69,7
	Provinsby (fx Ringe, Hadsten, Faaborg, Skagen mv.)	10	15,2	15,2	84,8
	Landsby	7	10,6	10,6	95,5
	På landet	3	4,5	4,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Er du født i Danmark?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	63	95,5	95,5	95,5
	Nej	3	4,5	4,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Er din mor født i Danmark?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	58	87,9	95,1	95,1
	Nej	3	4,5	4,9	100,0
	Total	61	92,4	100,0	
Missing	System	5	7,6		
Total		66	100,0		

Er din far født i Danmark?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	60	90,9	96,8	96,8
	Nej	2	3,0	3,2	100,0
	Total	62	93,9	100,0	
Missing	System	4	6,1		
Total		66	100,0		

Hvad laver du lige nu?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Går i gymnasiet	8	12,1	12,5	12,5
	Går på HTX	2	3,0	3,1	15,6
	Går på HHX	1	1,5	1,6	17,2
	Går på HF	7	10,6	10,9	28,1
	Går på handelsskolen	3	4,5	4,7	32,8
	Går på teknisk skole	6	9,1	9,4	42,2
	So-Su-uddannelserne	1	1,5	1,6	43,8
	Produktionsskole	1	1,5	1,6	45,3
	Arbejdsløs	3	4,5	4,7	50,0
	Går på en kort videregående uddannelse	3	4,5	4,7	54,7
	Går på en mellemlang videregående uddannelse	9	13,6	14,1	68,8
	Går på en lang videregående uddannelse	7	10,6	10,9	79,7
	Arbejder	13	19,7	20,3	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

Hvornår gik du på Frijsenborg Efterskole? (hvis du gik på FUS to år i træk, vælger du det sidste år du gik på skolen)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2009/2010	11	16,7	16,7	16,7
	2008/2009	15	22,7	22,7	39,4
	2007/2008	5	7,6	7,6	47,0
	2006/2007	5	7,6	7,6	54,5
	2005/2006	4	6,1	6,1	60,6
	2004/2005	7	10,6	10,6	71,2
	2003/2004	5	7,6	7,6	78,8
	2002/2003	12	18,2	18,2	97,0
	2001/2002	2	3,0	3,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Gik du på Frijsenborg et eller to år?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 år	39	59,1	59,1	59,1
	2 år	27	40,9	40,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvordan vil du beskrive dit høretab? Det er et... (hvis der er forskel på dine ører, tager du det øre, hvor din hørelse er bedst)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Let høretab (20-40 dB)	15	22,7	22,7	22,7
	Middelsvært høretab (41-70 dB)	27	40,9	40,9	63,6
	Svært høretab (71-95 dB)	18	27,3	27,3	90,9
	Døvbleven (over 95 dB)	1	1,5	1,5	92,4
	Er CI-bruger	5	7,6	7,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvis du kender dit gennemsnitlige høretab kan du skrive det her:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	dB	1	1,5	1,5	1,5
	____dB	47	71,2	71,2	72,7
	____dB50	1	1,5	1,5	74,2
	____40_dB	1	1,5	1,5	75,8
	____55_dB	1	1,5	1,5	77,3
	____75_dB	1	1,5	1,5	78,8
	____85-90_dB	1	1,5	1,5	80,3
	____79_dB	1	1,5	1,5	81,8
	____80_dB	1	1,5	1,5	83,3
	____?_dB	1	1,5	1,5	84,8
	____ca.70____dB	1	1,5	1,5	86,4
	____40____dB	1	1,5	1,5	87,9
	____80____dB	1	1,5	1,5	89,4
	100	1	1,5	1,5	90,9
	50dB	1	1,5	1,5	92,4
	65 dB	1	1,5	1,5	93,9
	75 dB	1	1,5	1,5	95,5
	85____dB	1	1,5	1,5	97,0
	90 dB	1	1,5	1,5	98,5
	ca 85-90 dB	1	1,5	1,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Overordnet set?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ingen problemer	7	10,6	10,9	10,9
	Lejlighedsvis problemer	43	65,2	67,2	78,1
	Oftre problemer	10	15,2	15,6	93,8
	Meget ofte problemer	4	6,1	6,3	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

Når du taler med en, som du kender i rolige omgivelser?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ingen problemer	45	68,2	68,2	68,2
	Lejlighedsvis problemer	20	30,3	30,3	98,5
	Oftre problemer	1	1,5	1,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du taler med en, som du kender i støjende omgivelser?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ingen problemer	2	3,0	3,1	3,1
	Lejlighedsvisе problemer	37	56,1	56,9	60,0
	Ofte problemer	14	21,2	21,5	81,5
	Meget ofte problemer	8	12,1	12,3	93,8
	Altid problemer	4	6,1	6,2	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Når du taler med en, som du ikke kender i rolige omgivelser?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ingen problemer	19	28,8	28,8	28,8
	Lejlighedsvisе problemer	36	54,5	54,5	83,3
	Ofte problemer	11	16,7	16,7	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du taler med en, som du ikke kender i støjende omgivelser?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ingen problemer	1	1,5	1,6	1,6
	Lejlighedsvisе problemer	20	30,3	31,3	32,8
	Ofte problemer	23	34,8	35,9	68,8
	Meget ofte problemer	12	18,2	18,8	87,5
	Altid problemer	8	12,1	12,5	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

Når I er flere som er samlet i rolige omgivelser?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ingen problemer	13	19,7	19,7	19,7
	Lejlighedsvisе problemer	37	56,1	56,1	75,8
	Ofte problemer	11	16,7	16,7	92,4
	Meget ofte problemer	3	4,5	4,5	97,0
	Altid problemer	2	3,0	3,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når I er flere som er samlet i støjende omgivelser?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Lejlighedsvis problemer	13	19,7	19,7	19,7
	Oftede problemer	27	40,9	40,9	60,6
	Meget ofte problemer	12	18,2	18,2	78,8
	Altid problemer	14	21,2	21,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Er du født med dit høretab?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	50	75,8	75,8	75,8
	Nej	16	24,2	24,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har du et Cochlear Implantat (CI)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	7	10,6	10,8	10,8
	Nej	58	87,9	89,2	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Oplever du at din hørelse er stabil, dvs. ikke ændrer sig?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	53	80,3	81,5	81,5
	Nej	12	18,2	18,5	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Lider du af tinnitus?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	33	50,0	50,0	50,0
	Sjældent	15	22,7	22,7	72,7
	Nogle gange	10	15,2	15,2	87,9
	Oftede	3	4,5	4,5	92,4
	Meget ofte	3	4,5	4,5	97,0
	Hele tiden	2	3,0	3,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvis du har tinnitus - hvor meget oplever du at den påvirker din hverdag, når den er der?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor påvirkning	2	3,0	6,1	6,1
	Nogen påvirkning	6	9,1	18,2	24,2
	Lille påvirkning	13	19,7	39,4	63,6
	Ingen påvirkning	12	18,2	36,4	100,0
	Total	33	50,0	100,0	
Missing	System	33	50,0		
Total		66	100,0		

Har du en hørenedsættelse på et eller begge ører?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Begge ører	56	84,8	88,9	88,9
	Det ene øre - hørelsen er normal på det andet øre	1	1,5	1,6	90,5
	Det ene øre - jeg er døv på det andet øre	6	9,1	9,5	100,0
	Total	63	95,5	100,0	
Missing	System	3	4,5		
Total		66	100,0		

Dine forældre (eller en af dine forældre)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	13	19,7	22,0	22,0
	Nej	46	69,7	78,0	100,0
	Total	59	89,4	100,0	
Missing	System	7	10,6		
Total		66	100,0		

En eller flere af dine søskende

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	11	16,7	20,0	20,0
	Nej	44	66,7	80,0	100,0
	Total	55	83,3	100,0	
Missing	System	11	16,7		
Total		66	100,0		

En eller flere i din familie (ikke forældre eller søskende)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	25	37,9	42,4	42,4
	Nej	34	51,5	57,6	100,0
	Total	59	89,4	100,0	
Missing	System	7	10,6		
Total		66	100,0		

Bruger du høreapparater? (CI regnes også som høreapparat)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	59	89,4	89,4	89,4
	Nej	7	10,6	10,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvor meget bruger du dine høreapparater?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	47	71,2	81,0	81,0
	For det meste	7	10,6	12,1	93,1
	En gang imellem	2	3,0	3,4	96,6
	Sjældent	1	1,5	1,7	98,3
	Aldrig	1	1,5	1,7	100,0
	Total	58	87,9	100,0	
Missing	System	8	12,1		
	Total	66	100,0		

I hvilke situationer bruger du dine høreapparater? (sæt gerne flere krydser) - Alle

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Alle	48	72,7	100,0	100,0
Missing	System	18	27,3		
	Total	66	100,0		

I hvilke situationer bruger du dine høreapparater? (sæt gerne flere krydser) - I skolen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	I skolen	22	33,3	100,0	100,0
Missing	System	44	66,7		
	Total	66	100,0		

I hvilke situationer bruger du dine høreapparater? (sæt gerne flere krydser) - Der hjemme

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Der hjemme	15	22,7	100,0	100,0
Missing	System	51	77,3		
	Total	66	100,0		

I hvilke situationer bruger du dine høreapparater? (sæt gerne flere krydser) - Når jeg er sammen med venner

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Når jeg er sammen med venner	20	30,3	100,0	100,0
Missing	System	46	69,7		
	Total	66	100,0		

I hvilke situationer bruger du dine høreapparater? (sæt gerne flere krydser) - Når jeg er sammen med min familie

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Når jeg er sammen med min familie	16	24,2	100,0	100,0
Missing	System	50	75,8		
Total		66	100,0		

I hvilke situationer bruger du dine høreapparater? (sæt gerne flere krydser) - På arbejde

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	På arbejde	20	30,3	100,0	100,0
Missing	System	46	69,7		
Total		66	100,0		

Er der nogen situationer, hvor du burde bruge dine høreapparater, men hvor du ikke gør?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	12	18,2	20,7	20,7
	Nej	46	69,7	79,3	100,0
	Total	58	87,9	100,0	
Missing	System	8	12,1		
Total		66	100,0		

Kan man normalt se dine høreapparater, når du har dem på?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	31	47,0	52,5	52,5
	Nej	28	42,4	47,5	100,0
	Total	59	89,4	100,0	
Missing	System	7	10,6		
Total		66	100,0		

Har du nogensinde forsøgt at skjule eller kamuflere dine høreapparater (fx ved at gemme dem under dit hår)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	11	16,7	18,6	18,6
	Ofte	8	12,1	13,6	32,2
	Nogle gange	12	18,2	20,3	52,5
	Sjældent	11	16,7	18,6	71,2
	Aldrig	17	25,8	28,8	100,0
	Total	59	89,4	100,0	
Missing	System	7	10,6		
Total		66	100,0		

**Har du andre hjælpemidler, som du anvender i hverdagen? (både hjemme og i skole)
(sæt gerne flere krydser) - Teleslynge**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Teleslynge	19	28,8	100,0	100,0
Missing	System	47	71,2		
Total		66	100,0		

**Har du andre hjælpemidler, som du anvender i hverdagen? (både hjemme og i skole)
(sæt gerne flere krydser) - FM-modtager**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	FM-modtager	30	45,5	100,0	100,0
Missing	System	36	54,5		
Total		66	100,0		

**Har du andre hjælpemidler, som du anvender i hverdagen? (både hjemme og i skole)
(sæt gerne flere krydser) - Lysanlæg**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Lysanlæg	2	3,0	100,0	100,0
Missing	System	64	97,0		
Total		66	100,0		

**Har du andre hjælpemidler, som du anvender i hverdagen? (både hjemme og i skole)
(sæt gerne flere krydser) - Vibratorvækkeur**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Vibratorvækkeur	20	30,3	100,0	100,0
Missing	System	46	69,7		
Total		66	100,0		

**Har du andre hjælpemidler, som du anvender i hverdagen? (både hjemme og i skole)
(sæt gerne flere krydser) - Telefon med ekstra forstærkning**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Telefon med ekstra forstærkning	3	4,5	100,0	100,0
Missing	System	63	95,5		
Total		66	100,0		

**Har du andre hjælpemidler, som du anvender i hverdagen? (både hjemme og i skole)
(sæt gerne flere krydser) - Tolk (tegn- og/eller skrive-tolk)**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Tolk (tegn- og/eller skrive-tolk)	5	7,6	100,0	100,0
Missing	System	61	92,4		
Total		66	100,0		

Lider du andre handicaps eller kroniske lidelser (end hørenedsættelsen)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	15	22,7	22,7	22,7
	Nej	51	77,3	77,3	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvordan kommunikerer du for det meste med de mennesker, der omgiver dig? (vælg én)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg taler og lytter	18	27,3	31,6	31,6
	Jeg taler og støtter min hørelse med mund-aflæsning	38	57,6	66,7	98,2
	Tegnstøttet kommunikation	1	1,5	1,8	100,0
	Total	57	86,4	100,0	
Missing	System	9	13,6		
Total		66	100,0		

Med skolekammerater/Arbejdskollegaer?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mange vanskeligheder	4	6,1	6,1	6,1
	Nogen vanskeligheder	39	59,1	59,1	65,2
	Ingen vanskeligheder	23	34,8	34,8	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Venner?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mange vanskeligheder	1	1,5	1,5	1,5
	Nogen vanskeligheder	30	45,5	45,5	47,0
	Ingen vanskeligheder	35	53,0	53,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

En, som du ikke kender?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mange vanskeligheder	8	12,1	12,3	12,3
	Nogen vanskeligheder	45	68,2	69,2	81,5
	Ingen vanskeligheder	12	18,2	18,5	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

I telefonen med en du kender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mange vanskeligheder	8	12,1	12,1	12,1
	Nogen vanskeligheder	31	47,0	47,0	59,1
	Ingen vanskeligheder	27	40,9	40,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

I telefonen med en du ikke kender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mange vanskeligheder	23	34,8	34,8	34,8
	Nogen vanskeligheder	33	50,0	50,0	84,8
	Ingen vanskeligheder	10	15,2	15,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når der er baggrundsstøj

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mange vanskeligheder	21	31,8	31,8	31,8
	Nogen vanskeligheder	43	65,2	65,2	97,0
	Ingen vanskeligheder	2	3,0	3,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når der er flere med i samtalen?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mange vanskeligheder	23	34,8	34,8	34,8
	Nogen vanskeligheder	38	57,6	57,6	92,4
	Ingen vanskeligheder	5	7,6	7,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Er der nogle af de følgende ting, som du oplever, at du har særlig svært ved at fange i en almindelig samtale? (sæt valgfrit antal krydser) - Ironi

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ironi	19	28,8	100,0	100,0
Missing	System	47	71,2		
Total		66	100,0		

Er der nogle af de følgende ting, som du oplever, at du har særlig svært ved at fange i en almindelig samtale? (sæt valgfrit antal krydser) - Vittigheder

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Vittigheder	20	30,3	100,0	100,0
Missing	System	46	69,7		
Total		66	100,0		

Er der nogle af de følgende ting, som du oplever, at du har særlig svært ved at fange i en almindelig samtale? (sæt valgfrit antal krydser) - Slang

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Slang	16	24,2	100,0	100,0
Missing	System	50	75,8		
Total		66	100,0		

Er der nogle af de følgende ting, som du oplever, at du har særlig svært ved at fange i en almindelig samtale? (sæt valgfrit antal krydser) - Direkte instruktioner

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Direkte instruktioner	9	13,6	100,0	100,0
Missing	System	57	86,4		
Total		66	100,0		

Er der nogle af de følgende ting, som du oplever, at du har særlig svært ved at fange i en almindelig samtale? (sæt valgfrit antal krydser) - Løs snak

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Løs snak	31	47,0	100,0	100,0
Missing	System	35	53,0		
Total		66	100,0		

Er der nogle af de følgende ting, som du oplever, at du har særlig svært ved at fange i en almindelig samtale? (sæt valgfrit antal krydser) - Andet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Andet	10	15,2	100,0	100,0
Missing	System	56	84,8		
Total		66	100,0		

Mundaflæser du andre?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	24	36,4	36,4	36,4
	Oft	27	40,9	40,9	77,3
	Sjældent	11	16,7	16,7	93,9
	Nej	4	6,1	6,1	100,0
Total		66	100,0	100,0	

Er du bevidst om, at du mundaflæser? (mundaflæser du automatisk uden at tænke på det eller er det noget, som du bevidst vælger at gøre)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	16	24,2	27,6	27,6
	Nogle gange	21	31,8	36,2	63,8
	Nej	21	31,8	36,2	100,0
	Total	58	87,9	100,0	
Missing	System	8	12,1		

Er du bevidst om, at du mundaflæser? (mundaflæser du automatisk uden at tænke på det eller er det noget, som du bevidst vælger at gøre)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	16	24,2	27,6	27,6
	Nogle gange	21	31,8	36,2	63,8
	Nej	21	31,8	36,2	100,0
	Total	58	87,9	100,0	
Missing	System	8	12,1		
Total		66	100,0		

Med dine nærmeste (fx forældre/kæreste mv.)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ofte	6	9,1	9,1	9,1
	Det sker	28	42,4	42,4	51,5
	Sjældent	23	34,8	34,8	86,4
	Aldrig	9	13,6	13,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Med skolekammerater/

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	1	1,5	1,5	1,5
	Ofte	16	24,2	24,2	25,8
	Det sker	34	51,5	51,5	77,3
	Sjældent	11	16,7	16,7	93,9
	Aldrig	4	6,1	6,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Arbejdskolleger?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ofte	15	22,7	22,7	22,7
	Det sker	34	51,5	51,5	74,2
	Sjældent	12	18,2	18,2	92,4
	Aldrig	5	7,6	7,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Venner?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	1	1,5	1,5	1,5
	Ofte	9	13,6	13,6	15,2
	Det sker	32	48,5	48,5	63,6
	Sjældent	18	27,3	27,3	90,9
	Aldrig	6	9,1	9,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

En, som du ikke kender?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	2	3,0	3,0	3,0
	Ofte	21	31,8	31,8	34,8
	Det sker	27	40,9	40,9	75,8
	Sjældent	12	18,2	18,2	93,9
	Aldrig	4	6,1	6,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

I telefonen med en du kender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	4	6,1	6,2	6,2
	Ofte	12	18,2	18,5	24,6
	Det sker	25	37,9	38,5	63,1
	Sjældent	19	28,8	29,2	92,3
	Aldrig	5	7,6	7,7	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

I telefonen med en du ikke kender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	6	9,1	9,2	9,2
	Ofte	19	28,8	29,2	38,5
	Det sker	26	39,4	40,0	78,5
	Sjældent	11	16,7	16,9	95,4
	Aldrig	3	4,5	4,6	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Når der er baggrundsstøj

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	6	9,1	9,1	9,1
	Ofte	27	40,9	40,9	50,0
	Det sker	27	40,9	40,9	90,9
	Sjældent	5	7,6	7,6	98,5
	Aldrig	1	1,5	1,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når der er flere med i samtalen?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	5	7,6	7,6	7,6
	Ofte	29	43,9	43,9	51,5
	Det sker	24	36,4	36,4	87,9
	Sjældent	5	7,6	7,6	95,5
	Aldrig	3	4,5	4,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvis der opstår en misforståelse i en samtale føler du så som regel, at det er?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Din skyld	29	43,9	43,9	43,9
	Den andens skyld	1	1,5	1,5	45,5
	Vores begges skyld	14	21,2	21,2	66,7
	Ingens skyld	22	33,3	33,3	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Med dine nærmeste (fx forældre/kæreste mv.)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	4	6,1	6,1	6,1
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	4	6,1	6,1	12,1
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	58	87,9	87,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Med skolekammerater/

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	13	19,7	19,7	19,7
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	16	24,2	24,2	43,9
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	37	56,1	56,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Arbejdskollegaer?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	12	18,2	18,2	18,2
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	18	27,3	27,3	45,5
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	36	54,5	54,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Venner?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	9	13,6	13,6	13,6
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	13	19,7	19,7	33,3
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	44	66,7	66,7	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Med en, som du ikke kender?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	16	24,2	24,2	24,2
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	23	34,8	34,8	59,1
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	27	40,9	40,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

I telefonen med en du kender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	2	3,0	3,0	3,0
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	7	10,6	10,6	13,6
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	57	86,4	86,4	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

I telefonen med en du ikke kender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nogen vanskeligheder	23	34,8	34,8	34,8
	Ingen vanskeligheder	43	65,2	65,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når der er flere med i samtalen?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	22	33,3	33,3	33,3
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	29	43,9	43,9	77,3
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	15	22,7	22,7	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når emnet ikke er særlig interessant?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	26	39,4	39,4	39,4
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	29	43,9	43,9	83,3
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	11	16,7	16,7	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når emnet er vigtigt?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	6	9,1	9,1	9,1
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	3	4,5	4,5	13,6
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	57	86,4	86,4	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du er træt?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.	25	37,9	37,9	37,9
	Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%	29	43,9	43,9	81,8
	Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.	12	18,2	18,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du skal tale med nogle personer, du ikke har mødt før, gør du så dem opmærksom på din hørenedsættelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	5	7,6	7,7	7,7
	For det meste	9	13,6	13,8	21,5
	Nogen gange	18	27,3	27,7	49,2
	Sjældent	20	30,3	30,8	80,0
	Aldrig	13	19,7	20,0	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Hvis de kender mig?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	46	69,7	70,8	70,8
	Nej	19	28,8	29,2	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Hvis de ikke kender mig?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	4	6,1	6,2	6,2
	Nej	61	92,4	93,8	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Fortæller du dine omgivelser, hvad de kan gøre for, at du bedst muligt kan følge med i samtalen? (det kunne f.eks. være at tale tydeligt, ikke holde hånden foran munden og at se på dig, når de taler)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	4	6,1	6,1	6,1
	For det meste	17	25,8	25,8	31,8
	Nogen gange	26	39,4	39,4	71,2
	Sjældent	9	13,6	13,6	84,8
	Aldrig	10	15,2	15,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Følger folk så dine anvisninger?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	5	7,6	8,9	8,9
	For det meste	37	56,1	66,1	75,0
	Nogen gange	13	19,7	23,2	98,2
	Sjældent	1	1,5	1,8	100,0
	Total	56	84,8	100,0	
Missing	System	10	15,2		
Total		66	100,0		

Hvorfor tror du, at folk evt. ikke lytter til eller følger dine anvisninger? (vælg de relevante svar) - De er ligeglade med min hørenedsættelse.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	De er ligeglade med min hørenedsættelse.	1	1,5	100,0	100,0
Missing	System	65	98,5		
Total		66	100,0		

Hvorfor tror du, at folk evt. ikke lytter til eller følger dine anvisninger? (vælg de relevante svar) - De forsøger, men det er for besværligt.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	De forsøger, men det er for besværligt.	11	16,7	100,0	100,0
Missing	System	55	83,3		
Total		66	100,0		

Hvorfor tror du, at folk evt. ikke lytter til eller følger dine anvisninger? (vælg de relevante svar) - De ved ikke, hvad de skal gøre.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	De ved ikke, hvad de skal gøre.	20	30,3	100,0	100,0
Missing	System	46	69,7		
Total		66	100,0		

Hvorfor tror du, at folk evt. ikke lytter til eller følger dine anvisninger? (vælg de relevante svar) - Jeg er ikke god nok til at fortælle dem, hvad jeg har behov for.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg er ikke god nok til at fortælle dem, hvad jeg har behov for.	13	19,7	100,0	100,0
Missing	System	53	80,3		
Total		66	100,0		

Hvorfor tror du, at folk evt. ikke lytter til eller følger dine anvisninger? (vælg de relevante svar) - De vil gerne, men glemmer det (i løbet af samtalen).

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	De vil gerne, men glemmer det (i løbet af samtalen).	48	72,7	100,0	100,0
Missing	System	18	27,3		
Total		66	100,0		

Hvorfor tror du, at folk evt. ikke lytter til eller følger dine anvisninger? (vælg de relevante svar) - De bliver usikre

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	De bliver usikre	15	22,7	100,0	100,0
Missing	System	51	77,3		
Total		66	100,0		

Hvorfor tror du, at folk evt. ikke lytter til eller følger dine anvisninger? (vælg de relevante svar) - Andet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Andet	7	10,6	100,0	100,0
Missing	System	59	89,4		
Total		66	100,0		

Med familie

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg holder mig for mig selv/trækker mig tilbage	3	4,5	4,5	4,5
	Jeg forsøger at få samtalen til at fungere, men det er ofte for krævende	11	16,7	16,7	21,2
	Jeg gør altid alt, hvad jeg kan for at få samtalen til at fungere	47	71,2	71,2	92,4
	Jeg venter til et andet tidspunkt og finder ud af, hvad jeg ikke fik fat på.	5	7,6	7,6	100,0
Total		66	100,0	100,0	

Med venner

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg holder mig for mig selv/trækker mig tilbage	3	4,5	4,6	4,6
	Jeg forsøger at få samtalen til at fungere, men det er ofte for krævende	11	16,7	16,9	21,5
	Jeg gør altid alt, hvad jeg kan for at få samtalen til at fungere	43	65,2	66,2	87,7
	Jeg venter til et andet tidspunkt og finder ud af, hvad jeg ikke fik fat på.	8	12,1	12,3	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Med arbejdskollegaer/

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg holder mig for mig selv/trækker mig tilbage	5	7,6	7,6	7,6
	Jeg forsøger at få samtalen til at fungere, men det er ofte for krævende	16	24,2	24,2	31,8
	Jeg gør altid alt, hvad jeg kan for at få samtalen til at fungere	33	50,0	50,0	81,8
	Jeg venter til et andet tidspunkt og finder ud af, hvad jeg ikke fik fat på.	12	18,2	18,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Skolekammerater

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jeg holder mig for mig selv/trækker mig tilbage	7	10,6	10,6	10,6
	Jeg forsøger at få samtalen til at fungere, men det er ofte for krævende	13	19,7	19,7	30,3
	Jeg gør altid alt, hvad jeg kan for at få samtalen til at fungere	34	51,5	51,5	81,8
	Jeg venter til et andet tidspunkt og finder ud af, hvad jeg ikke fik fat på.	12	18,2	18,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Oplever du, at have problemer med voksne familiemedlemmer som følge af din hørenedsættelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, ofte	1	1,5	1,5	1,5
	Ja, en gang imellem	15	22,7	22,7	24,2
	Sjældent	21	31,8	31,8	56,1
	Aldrig	29	43,9	43,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Oplever du, at have problemer med venner som følge af din hørenedsættelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, ofte	2	3,0	3,0	3,0
	Ja, en gang imellem	22	33,3	33,3	36,4
	Sjældent	17	25,8	25,8	62,1
	Aldrig	25	37,9	37,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Sker det, at du bliver frustreret, hvis du har svært at følge med i en samtale?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	4	6,1	6,1	6,1
	Ja, ofte	15	22,7	22,7	28,8
	Ja, en gang imellem	32	48,5	48,5	77,3
	Sjældent	11	16,7	16,7	93,9
	Aldrig	4	6,1	6,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hænder det, at dem du taler med, bliver frustreret, hvis du har svært at følge med i en samtale?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, ofte	5	7,6	7,6	7,6
	Ja, en gang imellem	28	42,4	42,4	50,0
	Sjældent	22	33,3	33,3	83,3
	Aldrig	11	16,7	16,7	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har du oplevet eller oplever du, at folk bliver utilpas eller usikre, hvis du gør dig ekstra umage for bedre at kunne forstå hvad de siger til dig? (mundaflæser, beder om ro, ekstra lys mv.)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	2	3,0	3,3	3,3
	Ofte	4	6,1	6,7	10,0
	En gang imellem	14	21,2	23,3	33,3
	Sjældent	16	24,2	26,7	60,0
	Aldrig	24	36,4	40,0	100,0
	Total	60	90,9	100,0	
Missing	System	6	9,1		
Total		66	100,0		

I folkeskolen (underviseren)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	2	3,0	3,0	3,0
	Ofte	3	4,5	4,5	7,6
	En gang imellem	13	19,7	19,7	27,3
	Sjældent	26	39,4	39,4	66,7
	Aldrig	22	33,3	33,3	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Dine forældre?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ofte	1	1,5	1,5	1,5
	En gang imellem	6	9,1	9,1	10,6
	Sjældent	12	18,2	18,2	28,8
	Aldrig	47	71,2	71,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Dine venner?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ofte	3	4,5	4,5	4,5
	En gang imellem	10	15,2	15,2	19,7
	Sjældent	23	34,8	34,8	54,5
	Aldrig	30	45,5	45,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Andre personer, som kender dig

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	1	1,5	1,5	1,5
	Ofte	2	3,0	3,0	4,5
	En gang imellem	16	24,2	24,2	28,8
	Sjældent	24	36,4	36,4	65,2
	Aldrig	23	34,8	34,8	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Andre personer, der ikke kender dig

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	1	1,5	1,5	1,5
	Meget ofte	1	1,5	1,5	3,0
	Ofte	16	24,2	24,2	27,3
	En gang imellem	23	34,8	34,8	62,1
	Sjældent	17	25,8	25,8	87,9
	Aldrig	8	12,1	12,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du er sammen med din familie?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	5	7,6	7,6	7,6
	Ofte	6	9,1	9,1	16,7
	En gang imellem	24	36,4	36,4	53,0
	Sjældent	21	31,8	31,8	84,8
	Aldrig	10	15,2	15,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du er sammen med dine venner?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	7	10,6	10,6	10,6
	Ofte	5	7,6	7,6	18,2
	En gang imellem	28	42,4	42,4	60,6
	Sjældent	22	33,3	33,3	93,9
	Aldrig	4	6,1	6,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du er et sted med baggrundsstøj?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	4	6,1	6,1	6,1
	Meget ofte	8	12,1	12,1	18,2
	Ofte	20	30,3	30,3	48,5
	En gang imellem	24	36,4	36,4	84,8
	Sjældent	9	13,6	13,6	98,5
	Aldrig	1	1,5	1,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du er træt?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	4	6,1	6,2	6,2
	Meget ofte	11	16,7	16,9	23,1
	Ofte	23	34,8	35,4	58,5
	En gang imellem	18	27,3	27,7	86,2
	Sjældent	7	10,6	10,8	96,9
	Aldrig	2	3,0	3,1	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

I skolen?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	2	3,0	3,0	3,0
	Meget ofte	6	9,1	9,1	12,1
	Ofte	12	18,2	18,2	30,3
	En gang imellem	33	50,0	50,0	80,3
	Sjældent	12	18,2	18,2	98,5
	Aldrig	1	1,5	1,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Siger du nogen gange nej tak til sociale aktiviteter og begivenheder, fordi du ved, at du vil få svært ved at høre hvad der bliver sagt?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ofte	4	6,1	6,1	6,1
	Det sker	17	25,8	25,8	31,8
	Sjældent	14	21,2	21,2	53,0
	Aldrig	31	47,0	47,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Oplever du, at du nogle gange føler dig lidt bagefter i samtalen? (At du forstår hvad der bliver sagt i samtalen, men oplever at være en anelse efter hele tiden?)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	2	3,0	3,0	3,0
	Ofte	16	24,2	24,2	27,3
	Det sker	25	37,9	37,9	65,2
	Sjældent	16	24,2	24,2	89,4
	Aldrig	7	10,6	10,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvilken betydning har din hørenedsættelse for dig i din hverdag?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget stor betydning	12	18,2	18,2	18,2
	Stor betydning	18	27,3	27,3	45,5
	Nogen betydning	17	25,8	25,8	71,2
	Mindre betydning	16	24,2	24,2	95,5
	Ingen betydning	3	4,5	4,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Synes du, at du har lært at leve med følgerne af dit høretab?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	52	78,8	80,0	80,0
	Nej	13	19,7	20,0	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Føler du dig i dag nogle gange flov over din hørenedsættelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	1	1,5	1,5	1,5
	Meget ofte	4	6,1	6,1	7,6
	Ofte	6	9,1	9,1	16,7
	En gang imellem	12	18,2	18,2	34,8
	Sjældent	16	24,2	24,2	59,1
	Nej	27	40,9	40,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har du tidligere været flov over din hørenedsættelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	6	9,1	9,1	9,1
	Meget ofte	14	21,2	21,2	30,3
	Ofte	6	9,1	9,1	39,4
	En gang imellem	12	18,2	18,2	57,6
	Sjældent	10	15,2	15,2	72,7
	Aldrig	18	27,3	27,3	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Synes du, at du har accepteret dit høretab? (vælg den, der passer bedst)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, jeg har	20	30,3	30,3	30,3
	Ja, det synes jeg, men det er ikke noget, som jeg tænker ret meget over i min hverdag	36	54,5	54,5	84,8
	Nej, det har jeg ikke, men jeg oplever heller ikke, at det har været nødvendigt	4	6,1	6,1	90,9
	Nej	6	9,1	9,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Føler du, at du har nogen at tale med om dit høretab?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	53	80,3	80,3	80,3
	Nej	13	19,7	19,7	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Oplever du, at du har behov for at tale med nogen om dit høretab?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	30	45,5	45,5	45,5
	Ja, i mindre grad	19	28,8	28,8	74,2
	Ja, i nogen grad	11	16,7	16,7	90,9
	Ja, i stor grad	6	9,1	9,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvilke forventninger oplever du, at folk generelt har til hørehæmmede? De er...

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Negative	13	19,7	19,7	19,7
	Positive	8	12,1	12,1	31,8
	Meget positive	4	6,1	6,1	37,9
	Ved ikke	8	12,1	12,1	50,0
	Jeg oplever ikke, at folk har nogle særlige forventninger	33	50,0	50,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvilke forventninger oplever du, at folk generelt har til hørehæmmede? De er...

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Negative	13	19,7	19,7	19,7
	Positive	8	12,1	12,1	31,8
	Meget positive	4	6,1	6,1	37,9
	Ved ikke	8	12,1	12,1	50,0
	Jeg oplever ikke, at folk har nogle særlige forventninger	33	50,0	50,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har du oplevet, at folk har fordomme om hørehæmmede?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Aldrig	1	1,5	1,5	1,5
	Ofte	12	18,2	18,2	19,7
	En gang imellem	28	42,4	42,4	62,1
	Sjældent	16	24,2	24,2	86,4
	Aldrig	9	13,6	13,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du møder mennesker du ikke har mødt før?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	15	22,7	22,7	22,7
	Ofte	7	10,6	10,6	33,3
	En gang imellem	15	22,7	22,7	56,1
	Sjældent	13	19,7	19,7	75,8
	Aldrig	16	24,2	24,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du begynder på en ny uddannelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	13	19,7	19,7	19,7
	Ofte	5	7,6	7,6	27,3
	En gang imellem	8	12,1	12,1	39,4
	Sjældent	19	28,8	28,8	68,2
	Aldrig	21	31,8	31,8	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du begynder et nyt arbejde

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	12	18,2	18,2	18,2
	Ofte	4	6,1	6,1	24,2
	En gang imellem	8	12,1	12,1	36,4
	Sjældent	17	25,8	25,8	62,1
	Aldrig	25	37,9	37,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du er på dating?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	14	21,2	21,2	21,2
	Ofte	6	9,1	9,1	30,3
	En gang imellem	8	12,1	12,1	42,4
	Sjældent	15	22,7	22,7	65,2
	Aldrig	23	34,8	34,8	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Når du er på diskotek?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget ofte	18	27,3	27,3	27,3
	Ofte	6	9,1	9,1	36,4
	En gang imellem	7	10,6	10,6	47,0
	Sjældent	14	21,2	21,2	68,2
	Aldrig	21	31,8	31,8	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Er du ked af, at du har et høretab?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	6	9,1	9,1	9,1
	Meget ofte	5	7,6	7,6	16,7
	Ofte	1	1,5	1,5	18,2
	En gang imellem	20	30,3	30,3	48,5
	Sjældent	20	30,3	30,3	78,8
	Aldrig	14	21,2	21,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har du tidligere været ked af, at du har et høretab?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, hele tiden	6	9,1	9,1	9,1
	Ja, i meget stor grad	6	9,1	9,1	18,2
	Ja, i stor grad	10	15,2	15,2	33,3
	Ja, i nogen grad	19	28,8	28,8	62,1
	Ja, i mindre grad	21	31,8	31,8	93,9
	Nej, aldrig	4	6,1	6,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Overordnet set - hvor meget eller lidt, oplever du, at din hørenedsættelse betyder for din identitet?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget stor betydning	11	16,7	18,0	18,0
	Stor betydning	15	22,7	24,6	42,6
	Nogen betydning	15	22,7	24,6	67,2
	Lille betydning	13	19,7	21,3	88,5
	Ingen betydning	7	10,6	11,5	100,0
	Total	61	92,4	100,0	
Missing	System	5	7,6		
Total		66	100,0		

Hvor vigtig føler du, at du er som person?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	1,5	1,5	1,5
	2	1	1,5	1,5	3,0
	3	9	13,6	13,6	16,7
	4	26	39,4	39,4	56,1
	5	29	43,9	43,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvordan synes du, dit liv er lige nu?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	4	6,1	6,1	6,1
	2	4	6,1	6,1	12,1
	3	10	15,2	15,2	27,3
	4	29	43,9	43,9	71,2
	5	19	28,8	28,8	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvor moden synes du selv du er?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	1,5	1,5	1,5
	2	1	1,5	1,5	3,0
	3	7	10,6	10,6	13,6
	4	32	48,5	48,5	62,1
	5	25	37,9	37,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvor meget selvtillid har du på en skala 1 til 5?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	3	4,5	4,5	4,5
	2	7	10,6	10,6	15,2
	3	26	39,4	39,4	54,5
	4	22	33,3	33,3	87,9
	5	8	12,1	12,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Synes du, at du er nok sammen med andre mennesker, du kan tale med?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	49	74,2	74,2	74,2
	Nej	17	25,8	25,8	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvor ofte er du alene, selvom du egentlig mest havde lyst til at være sammen med andre?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ofte	13	19,7	19,7	19,7
	Af og til	26	39,4	39,4	59,1
	Sjældent	22	33,3	33,3	92,4
	Aldrig	5	7,6	7,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har du følt dig ensom den sidste uge?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, hele tiden	1	1,5	1,5	1,5
	Ja, ofte	7	10,6	10,6	12,1
	Ja, en gang imellem	12	18,2	18,2	30,3
	Næsten ikke	21	31,8	31,8	62,1
	Nej	25	37,9	37,9	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

..følt dig nervøs og haft en indre uro?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	30	45,5	45,5	45,5
	Lidt	19	28,8	28,8	74,2
	Moderat	9	13,6	13,6	87,9
	En del	6	9,1	9,1	97,0
	Meget	2	3,0	3,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

..haft søvnproblemer?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	30	45,5	45,5	45,5
	Lidt	14	21,2	21,2	66,7
	Moderat	10	15,2	15,2	81,8
	En del	8	12,1	12,1	93,9
	Meget	4	6,1	6,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

...bekymret dig om problemer?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	16	24,2	24,2	24,2
	Lidt	16	24,2	24,2	48,5
	Moderat	16	24,2	24,2	72,7
	En del	13	19,7	19,7	92,4
	Meget	5	7,6	7,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

...følt dig mat/træt?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	12	18,2	18,2	18,2
	Lidt	17	25,8	25,8	43,9
	Moderat	17	25,8	25,8	69,7
	En del	12	18,2	18,2	87,9
	Meget	8	12,1	12,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

...været deprimeret over fremtiden?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	24	36,4	36,4	36,4
	Lidt	19	28,8	28,8	65,2
	Moderat	7	10,6	10,6	75,8
	En del	10	15,2	15,2	90,9
	Meget	6	9,1	9,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

...været nervøs for at tage fejl?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	25	37,9	38,5	38,5
	Lidt	17	25,8	26,2	64,6
	Moderat	13	19,7	20,0	84,6
	En del	5	7,6	7,7	92,3
	Meget	5	7,6	7,7	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

...ladet om du fulgte med, selvom du ikke kunne høre alt hvad der blev sagt?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	23	34,8	35,4	35,4
	Lidt	16	24,2	24,6	60,0
	Moderat	14	21,2	21,5	81,5
	En del	8	12,1	12,3	93,8
	Meget	4	6,1	6,2	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

..har givet det forkerte svar og bedt om en gentagelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	23	34,8	35,9	35,9
	Lidt	21	31,8	32,8	68,8
	Moderat	13	19,7	20,3	89,1
	En del	7	10,6	10,9	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

..har du følt dig afskåret fra andre og følt dig sur over dette?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	39	59,1	60,9	60,9
	Lidt	16	24,2	25,0	85,9
	Moderat	6	9,1	9,4	95,3
	Meget	3	4,5	4,7	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

..har følt dig gal, fordi du ikke kunne følge en samtale?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	39	59,1	61,9	61,9
	Lidt	11	16,7	17,5	79,4
	Moderat	9	13,6	14,3	93,7
	En del	2	3,0	3,2	96,8
	Meget	2	3,0	3,2	100,0
	Total	63	95,5	100,0	
Missing	System	3	4,5		
Total		66	100,0		

..har følt, at dine høreproblemer påvirker din livskvalitet?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	29	43,9	45,3	45,3
	Lidt	15	22,7	23,4	68,8
	Moderat	8	12,1	12,5	81,3
	En del	9	13,6	14,1	95,3
	Meget	3	4,5	4,7	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

..har oplevet, at du nogle gange nemt bliver såret?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	28	42,4	43,8	43,8
	Lidt	15	22,7	23,4	67,2
	Moderat	10	15,2	15,6	82,8
	En del	10	15,2	15,6	98,4
	Meget	1	1,5	1,6	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

..har følt, at du nogle gange er mindre værd end andre?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	33	50,0	51,6	51,6
	Lidt	12	18,2	18,8	70,3
	Moderat	9	13,6	14,1	84,4
	En del	6	9,1	9,4	93,8
	Meget	4	6,1	6,3	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

..har følt dig utilpas, hvis andre ser på dig eller taler om dig?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	37	56,1	57,8	57,8
	Lidt	12	18,2	18,8	76,6
	Moderat	10	15,2	15,6	92,2
	En del	4	6,1	6,3	98,4
	Meget	1	1,5	1,6	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

Hvor mange gode venner har du?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	1,5	1,5	1,5
	2-3	14	21,2	21,2	22,7
	4-6	26	39,4	39,4	62,1
	7-10	10	15,2	15,2	77,3
	11 eller flere	15	22,7	22,7	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvordan vil du beskrive dit forhold til din nærmeste ven/veninde?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget tæt	33	50,0	58,9	58,9
	Tæt	18	27,3	32,1	91,1
	Overfladisk	4	6,1	7,1	98,2
	Meget overfladisk	1	1,5	1,8	100,0
	Total	56	84,8	100,0	
Missing	System	10	15,2		
Total		66	100,0		

Har du nogen hørehæmmede venner/bekendte?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	56	84,8	86,2	86,2
	Nej	9	13,6	13,8	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Blev du mobbet i folkeskolen?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	29	43,9	44,6	44,6
	Nej	36	54,5	55,4	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Havde mobningen forbindelse til dit høretab?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	24	36,4	82,8	82,8
	Nej	5	7,6	17,2	100,0
	Total	29	43,9	100,0	
Missing	System	37	56,1		
Total		66	100,0		

Bliver du i dag nogle gange udsat for ubehagelige drillerier pga. din hørelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	I nogen grad	2	3,0	3,0	3,0
	Kun i mindre grad	21	31,8	31,8	34,8
	Nej	43	65,2	65,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

..i skolen/på arbejdet?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	22	33,3	33,3	33,3
	Ofte	33	50,0	50,0	83,3
	Nogle gange	9	13,6	13,6	97,0
	Sjældent	2	3,0	3,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

..derhjemme?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	46	69,7	70,8	70,8
	Ofte	13	19,7	20,0	90,8
	Nogle gange	4	6,1	6,2	96,9
	Sjældent	2	3,0	3,1	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

..til fest?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	18	27,3	27,3	27,3
	Ofte	28	42,4	42,4	69,7
	Nogle gange	14	21,2	21,2	90,9
	Sjældent	4	6,1	6,1	97,0
	Aldrig	2	3,0	3,0	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

..når jeg er sammen med vennerne?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Altid	34	51,5	51,5	51,5
	Ofte	28	42,4	42,4	93,9
	Nogle gange	4	6,1	6,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Arbejdet?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	47	71,2	72,3	72,3
	Nej	18	27,3	27,7	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Holdt et sabbatår? (eller flere?)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	21	31,8	32,8	32,8
	Nej	43	65,2	67,2	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

Været arbejdsløs

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	15	22,7	25,0	25,0
	Nej	45	68,2	75,0	100,0
	Total	60	90,9	100,0	
Missing	System	6	9,1		
Total		66	100,0		

Været på barsel

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	2	3,0	3,4	3,4
	Nej	57	86,4	96,6	100,0
	Total	59	89,4	100,0	
Missing	System	7	10,6		
Total		66	100,0		

Været syg

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	13	19,7	22,4	22,4
	Nej	45	68,2	77,6	100,0
	Total	58	87,9	100,0	
Missing	System	8	12,1		
Total		66	100,0		

Hvilken uddannelse er du begyndt på (eller har du afsluttet)? (vælg de relevante) - En gymnasial ungdomsuddannelse (STX, HHX, HTX, HF)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	En gymnasial ungdomsuddannelse (STX, HHX, HTX, HF)	43	65,2	100,0	100,0
Missing	System	23	34,8		
Total		66	100,0		

Hvilken uddannelse er du begyndt på (eller har du afsluttet)? (vælg de relevante) - En faglig uddannelse (som fx tømrer, social- og sundhedshjælper mv.)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	En faglig uddannelse (som fx tømrer, social- og sundhedshjælper mv.)	16	24,2	100,0	100,0
Missing	System	50	75,8		
Total		66	100,0		

Hvilken uddannelse er du begyndt på (eller har du afsluttet)? (vælg de relevante) - En kortere videregående uddannelse

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	En kortere videregående uddannelse	6	9,1	100,0	100,0
Missing	System	60	90,9		
Total		66	100,0		

Hvilken uddannelse er du begyndt på (eller har du afsluttet)? (vælg de relevante) - En mellemlang videregående uddannelse

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	En mellemlang videregående uddannelse	9	13,6	100,0	100,0
Missing	System	57	86,4		
Total		66	100,0		

Hvilken uddannelse er du begyndt på (eller har du afsluttet)? (vælg de relevante) - En lang videregående uddannelse

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	En lang videregående uddannelse	7	10,6	100,0	100,0
Missing	System	59	89,4		
Total		66	100,0		

Hvilken uddannelse er du begyndt på (eller har du afsluttet)? (vælg de relevante) - Andet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Andet	6	9,1	100,0	100,0
Missing	System	60	90,9		
Total		66	100,0		

Hvilken uddannelse er du begyndt på (eller har du afsluttet)? (vælg de relevante).Other

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		60	90,9	90,9	90,9
	Både IB og HG	1	1,5	1,5	92,4
	Droppede ud af HTX efter første år	1	1,5	1,5	93,9
	HG	1	1,5	1,5	95,5
	hg	1	1,5	1,5	97,0
	Murer	1	1,5	1,5	98,5
	Produktionsskole	1	1,5	1,5	100,0
Total		66	100,0	100,0	

Er du begyndt på en eller flere uddannelser?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	40	60,6	60,6	60,6
	Nej	26	39,4	39,4	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Var det svært for dig at beslutte, hvilken uddannelse du skulle tage?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget svært	5	7,6	7,7	7,7
	Svært	9	13,6	13,8	21,5
	Lidt svært	27	40,9	41,5	63,1
	Slet ikke svært	24	36,4	36,9	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Hvor stor betydning havde din hørenedsættelse i dine overvejelser omkring valg af uddannelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget stor betydning	4	6,1	6,2	6,2
	Stor betydning	7	10,6	10,8	16,9
	Nogen betydning	11	16,7	16,9	33,8
	Lille betydning	4	6,1	6,2	40,0
	Meget lille betydning	11	16,7	16,9	56,9
	Ingen betydning	28	42,4	43,1	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Har du gået på eller påbegyndt en uddannelse siden du forlod Frijsenborg Efterskole?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	66	100,0	100,0	100,0

Har du haft problemer med at følge med i undervisningen på grund af din hørenedsættelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	I meget stor grad	3	4,5	4,6	4,6
	I stor grad	6	9,1	9,2	13,8
	I nogen grad	26	39,4	40,0	53,8
	I mindre grad	23	34,8	35,4	89,2
	Slet ikke	7	10,6	10,8	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Har du fortalt dine medstuderende om din hørenedsættelse, da du begyndte på din uddannelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	45	68,2	69,2	69,2
	Nej	20	30,3	30,8	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Var det noget du overvejede meget? (om du skulle fortælle dine medstuderende om dit høretab)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	23	34,8	34,8	34,8
	Nej	43	65,2	65,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

I dag, på nuværende tidspunkt, ville du have gjort din introduktion til dine medstuderende om dit høretab anderledes?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej, jeg tog det rigtige valg	49	74,2	74,2	74,2
	Måske, jeg er i tvivl om mit valg	12	18,2	18,2	92,4
	Ja, i dag ville jeg have truffet et andet valg	5	7,6	7,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har din hørenedsættelse været svær for din uddannelsesinstitution at håndtere? (fx hvis de skulle træffe særlige foranstaltninger, hjælpe med teknisk udstyr eller lignende)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, det har været meget svært for dem	2	3,0	3,0	3,0
	Ja, der har været nogle vanskeligheder for dem	14	21,2	21,2	24,2
	Nej, der har ikke været nogle problemer	40	60,6	60,6	84,8
	Jeg har ikke sagt noget om min hørenedsættelse til min uddannelsesinstitution	10	15,2	15,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Hvordan har du det socialt på din uddannelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget godt	20	30,3	30,3	30,3
	Godt	32	48,5	48,5	78,8
	Hverken godt eller dårligt	9	13,6	13,6	92,4
	Dårligt	5	7,6	7,6	100,0

Hvordan har du det socialt på din uddannelse?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget godt	20	30,3	30,3	30,3
	Godt	32	48,5	48,5	78,8
	Hverken godt eller dårligt	9	13,6	13,6	92,4
	Dårligt	5	7,6	7,6	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Mobning?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	1	1,5	1,5	1,5
	Nej	64	97,0	98,5	100,0
	Total	65	98,5	100,0	
Missing	System	1	1,5		
Total		66	100,0		

Ubehagelige bemærkninger?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	8	12,1	12,5	12,5
	Nej	56	84,8	87,5	100,0
	Total	64	97,0	100,0	
Missing	System	2	3,0		
Total		66	100,0		

Følt dig udenfor?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	21	31,8	31,8	31,8
	Nej	45	68,2	68,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Følt at du skulle gøre en ekstra indsats for at være med socialt?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	36	54,5	54,5	54,5
	Nej	30	45,5	45,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har du haft et job (medregnet fritidsjob, studenterarbejder, halvtidsarbejde mv.)?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	54	81,8	81,8	81,8
	Nej	12	18,2	18,2	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Har du fortalt dine kollegaer om din hørenedsættelse, da du begyndte på dit arbejde?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	35	53,0	64,8	64,8
	Nej	19	28,8	35,2	100,0
	Total	54	81,8	100,0	
Missing	System	12	18,2		
Total		66	100,0		

Var det noget du overvejede meget? (om du skulle fortælle dine kollega om dit høretab)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	11	16,7	20,4	20,4
	Nej	43	65,2	79,6	100,0
	Total	54	81,8	100,0	
Missing	System	12	18,2		
Total		66	100,0		

I dag, på nuværende tidspunkt, ville du have gjort din introduktion til dine kollegaer om dit høretab anderledes?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej, jeg tog det rigtige valg	42	63,6	77,8	77,8
	Måske, jeg er i tvivl om mit valg	10	15,2	18,5	96,3
	Ja, i dag ville jeg have truffet et andet valg	2	3,0	3,7	100,0
	Total	54	81,8	100,0	
Missing	System	12	18,2		
Total		66	100,0		

Føler du, at dit liv ville have været bedre eller dårligere, hvis du ikke havde et høretab?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Dårligere	1	1,5	1,5	1,5
	Det samme	16	24,2	24,2	25,8
	Bedre	31	47,0	47,0	72,7
	Ved ikke	18	27,3	27,3	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Tror du, at din hørenedsættelse vil påvirke dit liv fremover?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nej	9	13,6	13,6	13,6
	I mindre grad	15	22,7	22,7	36,4
	I nogen grad	21	31,8	31,8	68,2
	I høj grad	15	22,7	22,7	90,9
	I meget høj grad	6	9,1	9,1	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Føler du, at hørehæmmede generelt har det sværere end andre?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	I meget høj grad	7	10,6	10,6	10,6
	I høj grad	15	22,7	22,7	33,3
	I nogen grad	27	40,9	40,9	74,2
	I mindre grad	14	21,2	21,2	95,5
	Slet ikke	3	4,5	4,5	100,0
	Total	66	100,0	100,0	

Bilag 2: Undersøgelsens spørgeskema

Elever efter Frijsenborg Efterskole, år 2
Page 1

Velkommen til undersøgelsen af tidligere hørehæmmede elever på Frijsenborg Efterskole

Skriv dit deltagernummer for at få adgang til spørgeskemaet:

{Enter text answer}

[]

Tak, fordi du vil deltage i denne undersøgelse af din trivsel efter at du har afsluttet dit ophold på Frijsenborg Efterskole.

HUSK

Det er vigtigt, at du svarer så præcist og ærligt som muligt.

Hvis du mangler en svarmulighed, skal du tage den svarmulighed, som lægger tættest på.

Husk, at din besvarelse behandles fortroligt. Din deltagelse er anonym.

Center for Ungdomsforskning - www.cefus.dk - står for undersøgelsen. Har du nogle spørgsmål eller kommentarer i denne forbindelse kan du kontakte os på nmh@dpu.dk. Du er også velkommen til at kontakte forstander Jens Petersen (jp@fus.dk) på Frijsenborg Efterskole, hvis du har nogle spørgsmål.

Page 2

Dig og din baggrund

Du er:

{Choose one}

☐ Mand

☐ Kvinde

Hvor gammel er du?

{Choose one}

☐ 15 år

☐ 16 år

☐ 17 år

☐ 18 år

☐ 19 år

☐ 20 år

☐ 21 år

☐ 22 år

☐ 23 år

☐ 24 år

☐ 25 år

☐ 26 år

Hvor bor du?

{Choose one}

☐ Hovedstaden

☐ Større universitetsbyer (Aarhus, Odense, Aalborg)

☐ Stor provinsby (fx Randers, Horsens, Vejle, Kolding, Esbjerg, Svendborg, Næstved mv.)

☐ Provinsby (fx Ringe, Hadsten, Faaborg, Skagen mv.)

☐ Landsby

☐ På landet

☐ Andet (fx udlandet)

Hvor er du og din familie født?

Er du født i Danmark?

{Choose one}

- ☐ Ja
☐ Nej

Er din mor født i Danmark?

{Choose one}

- ☐ Ja
☐ Nej

Er din far født i Danmark?

{Choose one}

- ☐ Ja
☐ Nej

Hvad laver du lige nu?

{Choose one}

- ☐ Arbejder
☐ Går i gymnasiet
☐ Går på HTX
☐ Går på HHX
☐ Går på HF
☐ Går på handelsskolen
☐ Går på teknisk skole
☐ So-Su-uddannelserne
☐ Produktionsskole
☐ Arbejdsløs
☐ Pensionist
☐ Kort videregående uddannelse
☐ Mellemlang videregående uddannelse
☐ Lang videregående uddannelse
☐ Fleksjob

Hvornår gik du på Frijsenborg Efterskole? (hvis du gik på FUS to år i træk, vælger du det sidste år du gik på skolen)

{Choose one}

- ☐ 2009/2010
☐ 2008/2009
☐ 2007/2008
☐ 2006/2007
☐ 2005/2006
☐ 2004/2005
☐ 2003/2004

Gik du på Frijsenborg et eller to år?

{Choose one}

- ☐ 1 år
☐ 2 år

Page 3

Din hørestatus

Hvordan vil du beskrive dit høretab? Det er et... (hvis der er forskel på dine ører, tager du det øre, hvor din hørelse er bedst)

{Choose one}

- ☐ Let høretab (20-40 dB)
☐ Middelsvært høretab (41-70 dB)
☐ Svært høretab (71-95 dB)
☐ Døvbleven (over 95 dB)
☐ Døv (over 95 dB)
☐ Er CI-bruger

Hvis du kender dit gennemsnitlige høretab kan du skrive det her:

{Enter text answer}

[____dB]

Hvordan vil du beskrive din evne til at skelne mellem forskellige lyde? (din skelneevne)

Overordnet set?

{Choose one}

- ☐ Ingen problemer
☐ Lejlighedsvis problemer
☐ Ofte problemer
☐ Meget ofte problemer
☐ Altid problemer

Når du taler med en, som du kender i rolige omgivelser?

{Choose one}

- ☐ Ingen problemer
☐ Lejlighedsvis problemer
☐ Ofte problemer
☐ Meget ofte problemer
☐ Altid problemer

Når du taler med en, som du kender i støjende omgivelser?

{Choose one}

- ☐ Ingen problemer
- ☐ Lejlighedsvis problemer
- ☐ Ofte problemer
- ☐ Meget ofte problemer
- ☐ Altid problemer

Når du taler med en, som du ikke kender i rolige omgivelser?

{Choose one}

- ☐ Ingen problemer
- ☐ Lejlighedsvis problemer
- ☐ Ofte problemer
- ☐ Meget ofte problemer
- ☐ Altid problemer

Når du taler med en, som du ikke kender i støjende omgivelser?

{Choose one}

- ☐ Ingen problemer
- ☐ Lejlighedsvis problemer
- ☐ Ofte problemer
- ☐ Meget ofte problemer
- ☐ Altid problemer

Når I er flere som er samlet i rolige omgivelser?

{Choose one}

- ☐ Ingen problemer
- ☐ Lejlighedsvis problemer
- ☐ Ofte problemer
- ☐ Meget ofte problemer
- ☐ Altid problemer

Når I er flere som er samlet i støjende omgivelser?

{Choose one}

- ☐ Ingen problemer
- ☐ Lejlighedsvis problemer
- ☐ Ofte problemer
- ☐ Meget ofte problemer
- ☐ Altid problemer

Er du født med dit høretab?

{Choose one}

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Hvor gammel var du, da du fik høreapparater første gang? Skriv alder:

{Enter text answer}

[]

Page 4

Har du et Cochlear Implantat (CI)?

{Choose one}

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Hvis du har CI: Hvor gammel var du, da du fik CI? Skriv alder:

{Enter text answer}

[]

Oplever du at din hørelse er stabil, dvs. ikke ændrer sig?

{Choose one}

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Lider du af tinnitus?

{Choose one}

- ☐ Nej
- ☐ Sjældent
- ☐ Nogle gange
- ☐ Ofte
- ☐ Meget ofte
- ☐ Hele tiden

Hvis du har tinnitus - hvor meget oplever du at den påvirker din hverdag, når den er der?

{Choose one}

- ☐ Stor påvirkning
- ☐ Nogen påvirkning
- ☐ Lille påvirkning
- ☐ Ingen påvirkning

Har du en hørenedsættelse på et eller begge ører?

{Choose one}

- ☐ Begge ører

- ☐ Det ene øre - hørelsen er normal på det andet øre
☐ Det ene øre - jeg er døv på det andet øre

Er der andre i din familie, som også har en hørenedsættelse?

Dine forældre (eller en af dine forældre)

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

En eller flere af dine søskende

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

En eller flere i din familie (ikke forældre eller søskende)

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Page 5

Bruger du høreapparater? (CI regnes også som høreapparat)

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Hvor meget bruger du dine høreapparater?

{Choose one}

☐ Altid

☐ For det meste

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

I hvilke situationer bruger du dine høreapparater? (sæt gerne flere krydser)

{Choose all that apply}

☐ Alle

☐ I skolen

☐ Der hjemme

☐ Når jeg er sammen med venner

☐ Når jeg er sammen med min familie

☐ På arbejde

Er der nogen situationer, hvor du burde bruge dine høreapparater, men hvor du ikke gør?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Beskriv gerne de situationer, hvor du burde bruge høreapparater, men ikke gør det:

{Enter answer in paragraph form}

[

]

Kan man normalt se dine høreapparater, når du har dem på?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Har du nogensinde forsøgt at skjule eller kamuflere dine høreapparater (fx ved at gemme dem under dit hår)?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Ofte

☐ Nogle gange

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Page 6

Har du andre hjælpemidler, som du anvender i hverdagen? (både hjemme og i skole)

(sæt gerne flere krydser)

{Choose all that apply}

☐ Teleslynge

☐ FM-modtager

- ☐ Lysanlæg
- ☐ Vibratorvækkeur
- ☐ Telefon med ekstra forstærkning
- ☐ Tolk (tegn- og/eller skrivetolk)

Lider du andre handicaps eller kroniske lidelser (end hørenedsættelsen)?

{Choose one}

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Hvis ja, må du gerne beskrive dem her:

{Enter answer in paragraph form}

[

]

Page 7

Din daglige kommunikation

Hvordan kommunikerer du for det meste med de mennesker, der omgiver dig? (vælg én)

{Choose one}

- ☐ Jeg taler og lytter
- ☐ Jeg taler og støtter min hørelse med mund-aflæsning
- ☐ Mund-hånd system
- ☐ Tegnstøttet kommunikation
- ☐ Tegnsprog
- ☐ Skriftlig kommunikation
- ☐ Andet

Har du almindeligvis vanskeligt ved at følge med i en almindelig samtale?

Med dine nærmeste (fx forældre/kæreste mv.)?

{Choose one}

- ☐ Mange vanskeligheder
- ☐ Nogen vanskeligheder
- ☐ Ingen vanskeligheder

Med skolekammerater/Arbejdskolleger?

{Choose one}

- ☐ Mange vanskeligheder
- ☐ Nogen vanskeligheder
- ☐ Ingen vanskeligheder

Venner?

{Choose one}

- ☐ Mange vanskeligheder
- ☐ Nogen vanskeligheder
- ☐ Ingen vanskeligheder

En, som du ikke kender?

{Choose one}

- ☐ Mange vanskeligheder
- ☐ Nogen vanskeligheder
- ☐ Ingen vanskeligheder

I telefonen med en du kender

{Choose one}

- ☐ Mange vanskeligheder
- ☐ Nogen vanskeligheder
- ☐ Ingen vanskeligheder

I telefonen med en du ikke kender

{Choose one}

- ☐ Mange vanskeligheder
- ☐ Nogen vanskeligheder
- ☐ Ingen vanskeligheder

Når der er baggrundsstøj

{Choose one}

- ☐ Mange vanskeligheder
- ☐ Nogen vanskeligheder
- ☐ Ingen vanskeligheder

Når der er flere med i samtalen?

{Choose one}

- ☐ Mange vanskeligheder
- ☐ Nogen vanskeligheder
- ☐ Ingen vanskeligheder

Er der nogle af de følgende ting, som du oplever, at du har særlig svært ved at fange i en almindelig samtale? (sæt valgfrit antal krydser)

{Choose all that apply}

- ☐ Ironi
- ☐ Vittigheder
- ☐ Slang
- ☐ Direkte instruktioner
- ☐ Løs snak
- ☐ Andet

Mundaflæser du andre?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Sjældent
- ☐ Nej

Er du bevidst om, at du mundaflæser? (mundaflæser du automatisk uden at tænke på det eller er det noget, som du bevidst vælger at gøre)

{Choose one}

- ☐ Ja
- ☐ Nogle gange
- ☐ Nej

Page 8

Når der opstår misforståelser

Hvor tit oplever du, at du misforstår noget i en almindelig samtale?

Med dine nærmeste (fx forældre/kæreste mv.)?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Det sker
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Med skolekammerater/

{Choose one}

- ☐ Altid

- ☐ Ofte
- ☐ Det sker
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Arbejdskollegaer?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Det sker
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Venner?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Det sker
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

En, som du ikke kender?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Det sker
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

I telefonen med en du kender

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Det sker
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

I telefonen med en du ikke kender

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Det sker
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Når der er baggrundsstøj

{Choose one}

- ☐) Altid
- ☐) Ofte
- ☐) Det sker
- ☐) Sjældent
- ☐) Aldrig

Når der er flere med i samtalen?

{Choose one}

- ☐) Altid
- ☐) Ofte
- ☐) Det sker
- ☐) Sjældent
- ☐) Aldrig

Hvis der opstår en misforståelse i en samtale føler du så som regel, at det er?

{Choose one}

- ☐) Din skyld
- ☐) Den andens skyld
- ☐) Vores begges skyld
- ☐) Ingen skyld

Hvis du oplever, at du har svært ved at høre hvad der bliver sagt i en almindelig samtale: Hvad er så din typiske reaktion?

Med dine nærmeste (fx forældre/kæreste mv.)?

{Choose one}

- ☐) Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.
- ☐) Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%
- ☐) Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Med skolekammerater/

{Choose one}

- ☐) Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.
- ☐) Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%
- ☐) Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Arbejdskollegaer?

{Choose one}

- ☐) Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.
- ☐) Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%
- ☐) Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Venner?

{Choose one}

- ☐) Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.
- ☐) Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%
- ☐) Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Med en, som du ikke kender?

{Choose one}

- ☐) Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.
- ☐) Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%
- ☐) Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

I telefonen med en du kender

{Choose one}

- ☐) Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.
- ☐) Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%
- ☐) Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

I telefonen med en du ikke kender

{Choose one}

- ☐) Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.
- ☐) Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%
- ☐) Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Når der er flere med i samtalen?

{Choose one}

☐ Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.

☐ Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%

☐ Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Når emnet ikke er særlig interessant?

{Choose one}

☐ Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.

☐ Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%

☐ Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Når emnet er vigtigt?

{Choose one}

☐ Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.

☐ Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%

☐ Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Når du er træt?

{Choose one}

☐ Jeg lader som ingenting, og satser på, at jeg nok skal fange det senere.

☐ Jeg lader som ingenting. Man behøver ikke altid at skulle forstå alt 100%

☐ Jeg beder dem om at gentage det jeg ikke lige fik fat på.

Page 9

Når du skal tale med nogle personer, du ikke har mødt før, gør du så dem opmærksom på din hørenedsættelse?

{Choose one}

☐ Altid

☐ For det meste

☐ Nogen gange

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Forventer du, at folk af sig selv skal tage hensyn til din hørenedsættelse?

Hvis de kender mig?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Hvis de ikke kender mig?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Fortæller du dine omgivelser, hvad de kan gøre for, at du bedst muligt kan følge med i samtalen? (det kunne f.eks. være at tale tydeligt, ikke holde hånden foran munden og at se på dig, når de taler)

{Choose one}

☐ Altid

☐ For det meste

☐ Nogen gange

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Følger folk så dine anvisninger?

{Choose one}

☐ Altid

☐ For det meste

☐ Nogen gange

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Hvorfor tror du, at folk evt. ikke lytter til eller følger dine anvisninger?

{Choose one}

☐ De er ligeglade med min hørenedsættelse.

☐ De forsøger, men det er for besværligt.

☐ De ved ikke, hvad de skal gøre.

☐ Jeg er ikke god nok til at fortælle dem, hvad jeg har behov for.

- ☐ De vil gerne, men glemmer det (i løbet af samtalen).
☐ Andet

Page 10

Hvis du oplever problemer med at kommunikere med familie og venner: Hvordan reagerer du på disse problemer?

Med familie

{Choose one}

- ☐ Jeg holder mig for mig selv/trækker mig tilbage
☐ Jeg forsøger at få samtalen til at fungere, men det er ofte for krævende
☐ Jeg gør altid alt, hvad jeg kan for at få samtalen til at fungere

Med venner

{Choose one}

- ☐ Jeg holder mig for mig selv/trækker mig tilbage
☐ Jeg forsøger at få samtalen til at fungere, men det er ofte for krævende
☐ Jeg gør altid alt, hvad jeg kan for at få samtalen til at fungere

Med arbejdskollegaer/

{Choose one}

- ☐ Jeg holder mig for mig selv/trækker mig tilbage
☐ Jeg forsøger at få samtalen til at fungere, men det er ofte for krævende
☐ Jeg gør altid alt, hvad jeg kan for at få samtalen til at fungere

Skolekammerater

{Choose one}

- ☐ Jeg holder mig for mig selv/trækker mig tilbage
☐ Jeg forsøger at få samtalen til at fungere, men det er ofte for krævende
☐ Jeg gør altid alt, hvad jeg kan for at få samtalen til at fungere

Oplever du, at have problemer med voksne familiemedlemmer som følge af din hørenedsættelse?

{Choose one}

- ☐ Altid
☐ Ja, ofte
☐ Ja, en gang imellem
☐ Sjældent
☐ Aldrig

Oplever du, at have problemer med venner som følge af din hørenedsættelse?

{Choose one}

- ☐ Altid
☐ Ja, ofte
☐ Ja, en gang imellem
☐ Sjældent
☐ Aldrig

Sker det, at du bliver frustreret, hvis du har svært at følge med i en samtale?

{Choose one}

- ☐ Altid
☐ Ja, ofte
☐ Ja, en gang imellem
☐ Sjældent
☐ Aldrig

Hænder det, at dem du taler med, bliver frustreret, hvis du har svært at følge med i en samtale?

{Choose one}

- ☐ Altid
☐ Ja, ofte
☐ Ja, en gang imellem
☐ Sjældent
☐ Aldrig

Page 11

Har du oplevet eller oplever du, at folk bliver utilpas eller usikre, hvis du gør dig ekstra umage for bedre at kunne forstå hvad de siger til dig? (mundaflæser, beder om ro, ekstra lys mv.)

{Choose one}

- ☐ Altid
☐ Meget ofte
☐ Ofte
☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Har du oplevet, at folk bliver utilpas eller usikre, hvis du beder dem om gentage noget de lige har sagt?

I folkeskolen (underviseren)?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Dine forældre?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Dine venner?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Andre personer, som kender dig

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Andre personer, der ikke kender dig

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Sker det, at du nogen gange lader som om at du har hørt alt, selvom det ikke er tilfældet?

Når du er sammen med din familie?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Når du er sammen med dine venner?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Når du er et sted med baggrundsstøj?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Når du er træt?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

I skolen?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Siger du nogen gange nej tak til sociale aktiviteter og begivenheder, fordi du ved, at du vil få svært ved at høre hvad der bliver sagt?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Ofte

☐ Det sker

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Oplever du, at du nogle gange føler dig lidt bagefter i samtalen? (At du forstår hvad der bliver sagt i samtalen, men oplever at være en anelse efter hele tiden?)

{Choose one}

☐ Altid

☐ Ofte

☐ Det sker

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Page 12

Følelser omkring dit høretab

Hvilken betydning har din hørenedsættelse for dig i din hverdag?

{Choose one}

☐ Meget stor betydning

☐ Stor betydning

☐ Nogen betydning

☐ Mindre betydning

☐ Ingen betydning

Synes du, at du har lært at leve med følgerne af dit høretab?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Føler du dig nogle gange fløv over din hørenedsættelse?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Nej

Har du tidligere været fløv over din hørenedsættelse?

{Choose one}

☐ Altid

☐ Meget ofte

☐ Ofte

☐ En gang imellem

☐ Sjældent

☐ Aldrig

Synes du, at du har accepteret dit høretab? (vælg den, der passer bedst)

{Choose one}

☐ Ja, jeg har

☐ Ja, det synes jeg, men det er ikke noget, som jeg tænker ret meget over i min hverdag

☐ Nej, det har jeg ikke, men jeg oplever heller ikke, at det har været nødvendigt

☐ Nej

Føler du, at du har nogen at tale med om dit høretab?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Page 13

Oplever du, at du har behov for at tale med nogen om dit høretab?

{Choose one}

☐ Nej

- ☐ Ja, i mindre grad
- ☐ Ja, i nogen grad
- ☐ Ja, i stor grad

Hvilke forventninger oplever du, at folk generelt har til hørehæmmede? De er...

{Choose one}

- ☐ Meget negative
- ☐ Negative
- ☐ Positive
- ☐ Meget positive
- ☐ Ved ikke
- ☐ Jeg oplever ikke, at folk har nogle særlige forventninger

Har du oplevet, at folk har fordomme om hørehæmmede?

{Choose one}

- ☐ Meget ofte
- ☐ Ofte
- ☐ En gang imellem
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Har du nogen gange forsøgt at skjule, at du var hørehæmmet?

Når du møder mennesker du ikke har mødt før?

{Choose one}

- ☐ Meget ofte
- ☐ Ofte
- ☐ En gang imellem
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Når du begynder på en ny uddannelse?

{Choose one}

- ☐ Meget ofte
- ☐ Ofte
- ☐ En gang imellem
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Når du begynder et nyt arbejde

{Choose one}

- ☐ Meget ofte
- ☐ Ofte
- ☐ En gang imellem
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Når du er på dating?

{Choose one}

- ☐ Meget ofte
- ☐ Ofte
- ☐ En gang imellem
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Når du er på diskotek?

{Choose one}

- ☐ Meget ofte
- ☐ Ofte
- ☐ En gang imellem
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Er du ked af, at du har et høretab?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Meget ofte
- ☐ Ofte
- ☐ En gang imellem
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Har du tidligere været ked af, at du har et høretab?

{Choose one}

- ☐ Ja, i meget stor grad
- ☐ Ja, i stor grad
- ☐ Ja, i nogen grad
- ☐ Ja, i mindre grad
- ☐ Nej, aldrig

Overordnet set - hvor meget eller lidt, oplever du, at din hørenedsættelse betyder for din identitet?

{Choose one}

- ☐ Meget stor betydning
- ☐ Stor betydning
- ☐ Nogen betydning

- ☐ Lille betydning
☐ Ingen betydning

- {Choose one}
☐ Ja
☐ Nej

Page 14

Trivsel og velvære

Vurdér følgende spørgsmål på en skala fra 1-5 (5 er meget vigtig og 1 er ikke vigtig)

Hvor vigtig føler du, at du er som person?

{Choose one}

- ☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ 4
☐ 5

Hvordan synes du, dit liv er lige nu?

{Choose one}

- ☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ 4
☐ 5

Hvor moden synes du selv du er?

{Choose one}

- ☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ 4
☐ 5

Hvor meget selvtillid har du på en skala 1 til 5?

{Choose one}

- ☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ 4
☐ 5

Synes du, at du er nok sammen med andre mennesker, du kan tale med?

Hvor ofte er du alene, selvom du egentlig mest havde lyst til at være sammen med andre?

{Choose one}

- ☐ Altid
☐ Ofte
☐ Af og til
☐ Sjældent
☐ Aldrig

Har du følt dig ensom den sidste uge?

{Choose one}

- ☐ Ja, hele tiden
☐ Ja, ofte
☐ Ja, en gang imellem
☐ Næsten ikke
☐ Nej

Har du i den seneste uge...

..følt dig nervøs og haft en indre uro?

{Choose one}

- ☐ Nej
☐ Lidt
☐ Moderat
☐ En del
☐ Meget

..haft søvnproblemer?

{Choose one}

- ☐ Nej
☐ Lidt
☐ Moderat
☐ En del
☐ Meget

...bekymret dig om problemer?

{Choose one}

- ☐ Nej
☐ Lidt
☐ Moderat
☐ En del

☐ Meget

...følt dig mat/træt?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

...været deprimeret over fremtiden?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

...været nervøs for at tage fejl?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

...ladet om du fulgte med, selvom du ikke kunne høre alt hvad der blev sagt?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

Page 15

Har du i den seneste uge oplevet, at du...

..har givet det forkerte svar og bedt om en gentagelse?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

..har du følt dig afskåret fra andre og følt dig sur over dette?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

..har følt dig gal, fordi du ikke kunne følge en samtale?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

..har følt, at dine høreproblemer påvirker din livskvalitet?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

..har oplevet, at du nogle gange nemt bliver såret?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

..har følt, at du nogle gange er mindre værd end andre?

{Choose one}

☐ Nej

☐ Lidt

☐ Moderat

☐ En del

☐ Meget

..har følt dig utilpas, hvis andre ser på dig eller taler om dig?

{Choose one}

- ☐ Nej
- ☐ Lidt
- ☐ Moderat
- ☐ En del
- ☐ Meget

Forhold til omgivelserne

Hvor mange gode venner har du?

{Choose one}

- ☐ Ingen
- ☐ 1
- ☐ 2-3
- ☐ 4-6
- ☐ 7-10
- ☐ 11 eller flere

Hvordan vil du beskrive dit forhold til din nærmeste ven/veninde?

{Choose one}

- ☐ Meget tæt
- ☐ Tæt
- ☐ Overfladisk
- ☐ Meget overfladisk

Har du nogen hørehæmmede venner/bekendte?

{Choose one}

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Page 16

Blev du mobbet i folkeskolen?

{Choose one}

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Havde mobningen forbindelse til dit høretab?

{Choose one}

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Bliver du i dag nogle gange udsat for ubehagelige drillerier pga. din hørelse?

{Choose one}

- ☐ I meget høj grad
- ☐ I høj grad
- ☐ I nogen grad
- ☐ Kun i mindre grad
- ☐ Nej

Jeg føler mig som en del af fællesskabet...(vælg ét ud-sagn på en skala fra altid til aldrig)

..i skolen/på arbejdet?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

..derhjemme?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

..til fest?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

..når jeg er sammen med vennerne?

{Choose one}

- ☐ Altid
- ☐ Ofte
- ☐ Sjældent
- ☐ Aldrig

Page 17

At begynde på noget nyt

Hvad har du lavet siden du gik på Frijsenborg?

Arbejdet?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Holdt et sabbatår? (eller flere?)

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Været arbejdsløs

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Været på barsel

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Været syg

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Hvilken uddannelse er du begyndt på (eller har du afsluttet)? (vælg de relevante)

{Choose all that apply}

☐ En gymnasial ungdomsuddannelse (STX, HHX, HTX, HF)

☐ En faglig uddannelse (som fx tømrer, social- og sundhedshjælper mv.)

☐ En kortere videregående uddannelse

☐ En mellemlang videregående uddannelse

☐ En lang videregående uddannelse

☐ Andet []

Er du begyndt på en eller flere uddannelser?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Var det svært for dig at beslutte, hvilken uddannelse du skulle tage?

{Choose one}

☐ Umuligt

☐ Meget svært

☐ Svært

☐ Lidt svært

☐ Slet ikke svært

Hvor stor betydning havde din hørenedsættelse i dine overvejelser omkring valg af uddannelse?

{Choose one}

☐ Meget stor betydning

☐ Stor betydning

☐ Nogen betydning

☐ Lille betydning

☐ Meget lille betydning

☐ Ingen betydning

Har du gået på eller påbegyndt en uddannelse siden du forlod Frijsenborg Efterskole?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Page 18

Har du haft problemer med at følge med i undervisningen på grund af din hørenedsættelse?

{Choose one}

☐ I meget stor grad

☐ I stor grad

☐ I nogen grad

☐ I mindre grad

☐ Slet ikke

Har du fortalt dine medstuderende om din hørenedsættelse, da du begyndte på din uddannelse?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Var det noget du overvejede meget? (om du skulle fortælle dine medstuderende om dit høretab)

{Choose one}

☐ Ja☐ Nej

Uddyb gerne, hvorfor det fyldte meget/ikke fyldte så meget:

{Enter answer in paragraph form}

[

]

I dag, på nuværende tidspunkt, ville du have gjort din introduktion til dine medstuderende om dit høretab anderledes?

{Choose one}

☐ Nej, jeg tog det rigtige valg☐ Måske, jeg er i tvivl om mit valg☐ Ja, i dag ville jeg have truffet et andet valg

Uddyb gerne, hvorfor du i dag enten er i tvivl eller tror du måske tog det forkerte valg?

{Enter answer in paragraph form}

[

]

Page 19

Har din hørenedsættelse været svær for din uddannelsesinstitution at håndtere? (fx hvis de skulle træffe særlige foranstaltninger, hjælpe med teknisk udstyr eller lignende)

{Choose one}

☐ Ja, det har været meget svært for dem☐ Ja, der har været nogle vanskeligheder for dem☐ Nej, der har ikke været nogle problemer

☐ Jeg har ikke sagt noget om min hørenedsættelse til min uddannelsesinstitution

Hvordan har du det socialt på din uddannelse?

{Choose one}

☐ Meget godt☐ Godt☐ Hverken godt eller dårligt☐ Dårligt☐ Meget dårligt

Har du været udsat for nogle af de følgende begivenheder på din uddannelse?

Mobning?

{Choose one}

☐ Ja☐ Nej

Ubehagelige bemærkninger?

{Choose one}

☐ Ja☐ Nej

Følt dig udenfor?

{Choose one}

☐ Ja☐ Nej

Gjort en ekstra indsats for at være med socialt

{Choose one}

☐ Ja☐ Nej

Page 20

Erfaringer fra arbejdsmarkedet

Har du haft et job (medregnet fritidsjob, studenterarbejder, halvtidsarbejde mv.)?

{Choose one}

☐ Ja☐ Nej

Har du fortalt dine kollegaer om din hørenedsættelse, da du begyndte på dit arbejde?

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Var det noget du overvejede meget? (om du skulle fortælle dine kollega om dit høretab)

{Choose one}

☐ Ja

☐ Nej

Uddyb gerne, hvorfor det fyldte meget/ikke fyldte så meget:

{Enter answer in paragraph form}

[

]

I dag, på nuværende tidspunkt, ville du have gjort din introduktion til dine kollegaer om dit høretab anderledes?

{Choose one}

☐ Nej, jeg tog det rigtige valg

☐ Måske, jeg er i tvivl om mit valg

☐ Ja, i dag ville jeg have truffet et andet valg

Uddyb gerne, hvorfor du i dag enten er i tvivl eller tror du måske tog det forkerte valg?

{Enter answer in paragraph form}

[

]

Føler du, at dit liv ville have været bedre eller dårligere, hvis du ikke havde et høretab?

{Choose one}

☐ Dårligere

☐ Det samme

☐ Bedre

☐ Ved ikke

Finder du, at din hørenedsættelse vil påvirke dit liv fremover?

{Choose one}

☐ Nej

☐ I mindre grad

☐ I nogen grad

☐ I høj grad

☐ I meget høj grad

Føler du, at hørehæmmede generelt har det sværere end andre?

{Choose one}

☐ I meget høj grad

☐ I høj grad

☐ I nogen grad

☐ Ikke særligt

☐ Slet ikke

Hvad er det værste og bedste/sjoveste ved at være hørehæmmet? Kom også gerne med forslag til områder og spørgsmål, som vi burde have inkluderet i dette spørgeskema.

{Enter answer in paragraph form}

[

]

Har du nogle kommentarer til dette skema eller forslag til temaer, som skemaet kan tage op på et senere tidspunkt, er du også velkommen til at kontakte enten Jens Petersen - jp@fus.dk - eller ungdomsforsker Niels-Henrik M. Hansen - nmh@dpu.dk.

Tak for din hjælp!

Center for
Ungdomsforskning,
DPU, Aarhus Universitet
Campus Emdrup

Tuborgvej 164
2400 København NV
Tel 8888 9074
Fax 8888 9922
www.cefu.dk

